

Republika Slovenija

MINISTRSTVO ZA OKOLJE, PROSTOR IN ENERGIJO

INŠPEKTORAT RS ZA OKOLJE, PROSTOR IN
ENERGIJO

URAD PREDSTOJNIKA

Dunajska 47

1000 Ljubljana, Slovenija

Telefon: 01 420 44 88, faks: 01 420 44 91

Številka: 020-10/2003

Datum: 20.1.2004

POROČILO O DELU INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE IN PROSTOR

ZA LETO 2003

KAZALO

stran

	UVOD	4
1.	INŠPEKTORAT RS ZA OKOLJE IN PROSTOR	5
1.1.	PRISTOJNOSTI	5
1.2.	ORGANIZIRANOST	6
1.3.	KADROVSKI IN MATERIALNI POGOJI DELA	6
1.3.1.	Kadrovska struktura	6
1.3.2.	Izobraževanje	7
2.	INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO OKOLJSKE INŠPEKCIJE	9
2.1.	PRISTOJNOST IN POOBLASTILA	9
2.2.	ORGANIZACIJA INŠPEKCIJE	10
2.3.	SPLOŠNA OCENA STANJA	10
2.3.1.	Kakovost zraka	10
2.3.2.	Ravnanje z odpadki	11
2.3.3.	Zaščita voda	14
2.3.4.	Varstvo narave	15
2.3.5.	Industrijsko onesnaževanje	16
2.3.6.	Hrup	17
2.3.7.	Elektromagnetno sevanje	17
2.4.	OCENA STANJA	18
2.4.1.	Kakovost zraka	18
2.4.2.	Ravnanje z odpadki	18
2.4.3.	Zaščita voda	18
2.4.4.	Varstvo narave	19
2.4.5.	Industrijsko onesnaževanje	19
2.4.6.	Hrup	19
2.4.7.	Elektromagnetno sevanje	19
2.5.	STATISTIČNI PRIKAZ	20
2.6.	ZAKLJUČEK	22
3.	INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO PROSTORSKE INŠPEKCIJE	24
3.1.	ORGANIZACIJA INŠPEKCIJE	24
3.2.	GRADBENA INŠPEKCIJA – PRISTOJNOST IN POOBLASTILA	24

3.2.1.	Izpolnjevanje plana dela	25
3.2.2.	Prioritete po vrstah gradenj	25
3.2.3.	Prioritete po območjih nadzora	27
3.2.4.	Ukrepi za povečanje učinkovitosti	28
3.2.5.	Redno nadzorstvo, druge aktivnosti	30
3.3.	STANOVANJSKA INŠPEKCIJA – PRISTOJNOST IN POOBLASTILA	35
3.3.1.	Izpolnjevanje plana dela	35
3.3.2.	Redno nadzorstvo, druge aktivnosti	36
3.4.	GEODETSKA INŠPEKCIJA – PRISTOJNOST IN POOBLASTILA	36
3.4.1.	Prioritete pri delu	36
3.4.2.	Redno nadzorstvo – druge aktivnosti	36
3.5.	ZAKLJUČEK	37
4.	INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO ENERGETSKE INŠPEKCIJE	38
4.1.	PRISTOJNOST IN POOBLASTILA	38
4.2.	ORGANIZACIJA INŠPEKCIJE	39
4.3.	UGOTOVITVE PRI INŠPEKCIJSKEM DELU	40
4.3.1.	Elektroenergetika	40
4.3.2.	Termoenergetika in plinovodni sistemi	42
4.4.	OBSEG OPRAVLJENIH INŠPEKCIJSKIH PREGLEDOV	43
4.5.	ZAKLJUČEK	44
5.	INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO RUDARSKE INŠPEKCIJE	45
5.1.	PRISTOJNOST IN POOBLASTILA	45
5.2.	ORGANIZACIJA INŠPEKCIJE	46
5.3.	INŠPEKCIJSKI NADZOR	46
5.4.	ZAKLJUČEK	57

UVOD

Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor je v letu 2003 opravljal nadzor predpisov iz delovnega področja tega organa na podlagi sprejetega letnega načrta nadzora. Pri tem je potrebno ugotoviti, da je bil letni plan v vseh inšpekcijah dosežen. Z veseljem pa ugotavljamo, da je bil na določenih področjih nadzora, zlasti okoljske inšpekcije, tudi presežen. Okoljska inšpekcija je namreč planirala opravo 7400 pregledov, dejansko opravljenih pa je bilo 10015 pregledov. V primeru ugotovljenih nepravilnosti so bili odrejeni ukrepi za odpravo nepravilnosti.

Poleg opravljanja inšpekcijskih nadzorov so inšpektorji za okolje pripravili priročnike za izvajanje inšpekcijskega nadzora. Ti priročniki omogočajo učinkovitejši in kvalitetnejši nadzor.

Prav tako kakor leto 2002 je bilo tudi leto 2003 na področju prostorske inšpekcije leto prisilnih upravnih izvršb. V začetku leta je bil opravljen javni razpis za izbiro pooblaščenega izvajalca za odstranjevanje nezakonitih posegov v prostor. Izvršbe so potekale celo leto 2003. Z veseljem ugotavljamo, da je bilo število nelegalnih gradenj v primerjavi z letom 2002 manjša kar za 1/3. Temu je pripomogla tudi dobra osveščenost državljanov. Sicer pa so gradbeni inšpektorji v letu 2003 zaradi ugotovljenih kršitev zakona izdali 1798 odločb in pričeli izvršilni postopek zoper 451 inšpekcijskih zavezancev (zoper 307 zavezancev so pričeli postopek prisilne odstranitve objektov, zoper 144 zavezancev pa postopek z denarno prisilitvijo). Pri tem je bila prisilna izvršba pričeta zoper 182 zavezancev in od teh so v 122-ih primerih po pričetku izvršbe zavezanci sami odstranili objekt, v 60-ih primerih pa je objekt v celoti odstranil pooblaščen izvajalec. Gradbeni inšpektorji so zaradi kršitev predpisov podali 429 predlogov za kaznovanje sodnikom za prekrške in izrekli 165 opozoril po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru. Zoper 9 kršiteljev so podali kazenske ovadbe.

Energetska inšpekcija je opravljala predpisane periodične preglede, večjih posebnosti ni bilo zaznati.

Na področju rudarstva pa so rudarski inšpektorji poleg periodičnih pregledov rudnikov in rudnikov v zapiranju, opravljali še preglede nelegalnih pridobivanj mineralnih surovin, poleg gradbene inšpekcije tudi oni ukrepali skladno s svojo zakonodajno pristojnostjo in podali predloge sodnikom za prekrške. V letu 2003 poleg opravljenih inšpekcijskih rednih in izrednih, beležimo tudi več rudarskih nesreč v primerjavi s prejšnjim stanjem, na žalost tudi s smrtnimi izidi.

Na zakonodajnem področju še vedno beležimo sprejem novih predpisov, zlasti na okoljskem področju. Pri pripravi predpisov je Inšpektorat sodeloval s svojimi predlogi in izkušnjami v praksi z namenom kvalitetnega opravljanja inšpekcijskega dela. Tudi v letu 2003 smo se še vedno srečevali s približevanjem Evropi. Inšpekcija za okolje je na tem področju aktivna že dalj časa, konec koncev je bilo poglavje »okolje« eno izmed prvih, ki jih je Slovenija pri približevanju zaprla. Tako so okoljski inšpektorji pridobivali znanje in izkušnje v drugih državah – pridruženih članicah, kot tudi članicah EU. Prav tako so na področju prostora, energetike in rudarstva v tem letu potekala izobraževanja v smislu približevanja Evropi. Planiramo pa, da se bo sodelovanje na teh treh področjih okrepilo v letu 2003, saj je vstop v EU tako rekoč pred vrati.

Leto je zaznamovala tudi okrepitev informacijske tehnologije, predvsem računalnikov in GPS. To sicer samo po sebi ne predstavlja kake posebnosti, vendar je za nemotene in normalne pogoje dela zelo pomembno.

Bojana POHAR
Glavna inšpektorica RS
za okolje in prostor

1. INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE IN PROSTOR

1.1. PRISTOJNOSTI

Splošne pristojnosti in naloge inšpekcijskega nadzora Inšpektorata Republike Slovenije za okolje in prostor so opredeljene v Zakonu o državni upravi (Uradni list RS, št. 52/2002) in Uredbi o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 58/2003) ter Zakonu o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 56/2002). Inšpektorat Republike Slovenije opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvrševanjem predpisov in splošnih aktov, ki urejajo varstvo okolja in narave ter ekološki nadzor na državni meji, vodni režim, urejanja voda in gospodarjenje z njimi, raziskovanje in izkoriščanje vseh vrst mineralnih surovin, elektroenergetiko, termoenergetiko in racionalno porabo energije, urejanje prostora in naselij, graditev objektov in izvedbo gradbenih konstrukcij, izpolnjevanje bistvenih zahtev za objekte, stanovanjske zadeve in geodetske dejavnosti.

Posebne pristojnosti pa opredeljujejo materialni predpisi za posamezno področje nadzora in sicer:

Okolje

- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS št. 32/93, 1/96) z vsemi podzakonskimi predpisi,
- Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS št. 56/99, 31/22) z vsemi podzakonskimi predpisi,
- Zakon o vodah (Uradni list RS št. 67/02) z vsemi podzakonskimi predpisi
- Zakon o gensko spremenjenih organizmih (Uradni list RS št. 67/02).

Prostor

- Zakon o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 110/2002) z vsemi podzakonskimi predpisi
- Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 110/2002)
- Stanovanjski zakon (Uradni list RS, št. 69/2003) z vsemi podzakonskimi predpisi
- Zakon o geodetski dejavnosti (Uradni list RS, št. 8/2000) z vsemi podzakonskimi predpisi

Energetika

- Energetski zakon (Uradni list RS, št. 79/99 in 8/2000) z vsemi podzakonskimi predpisi
- Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 59/99, 31/2000 in 54/2000).

Rudarstvo

- Zakon o rudarstvu (Uradni list RS, št. 56/99)
- Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 56/99)
- Zakona o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 38/94, 32/97, 36/2000);
- Zakon o splošni varnosti proizvodov (Uradni list RS, št. 23/99)
- Zakon o standardizaciji (Uradni list RS, št. 59/99);
- Zakon o akreditaciji (Uradni list RS, št. 59/99);
- Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 59/99);

1.2. ORGANIZIRANOST

Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor je upravni organ v sestavi Ministrstva okolje, prostor in energijo. V skladu s Pravilnikom o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v Inšpektoratu RS za okolje in prostor v okviru tega organa delujejo naslednje organizacijske enote:

- Sektor za prostor,
- Sektor za okolje in naravo,
- Sektor za energetiko in racionalno rabo energije,
- Sektor za mineralne surovine,
- Sektor za skupne zadeve,
- Območne enote Ljubljana, Maribor, Celje, Koper, Kranj, Novo Mesto, Nova Gorica, Murska Sobota

Urad Glavne inšpektorice Republike Slovenije za okolje in prostor ima sedež v Ljubljani. Posamezne inšpekcije vodijo namestniki glavne inšpektorice, ki vsebinsko vodijo svoje področje dela, ne glede na to v kateri območni enoti so inšpektorji iz njegovega področja. Sektor za splošne zadeve opravlja delo za celo inšpekcijo, podrejen je glavni inšpektorici. Znotraj tega sektorja je pravna, kadrovska, finančna služba, služba za informatiko ter služba za odnose z javnostmi.

Območne enote organizacijsko vodi Vodja območne enote. V vseh območnih enotah so inšpektorji za okolje, gradbeni inšpektorji in elektroenergetski inšpektorji. Rudarski inšpektorji in inšpektorji parnih kotlov pa le v nekaterih območnih enotah.

1.3. KADROVSKI IN MATERIALNI POGOJI DELA

1.3.1. Kadrovska struktura

V Inšpektoratu Republike Slovenije za okolje in prostor, je bilo decembra 2003 zaposlenih skupaj 213 delavcev. Od navedenega števila je bilo 154 inšpektorjev. Glede na področje dela je bilo 55 inšpektorjev za okolje, 68 gradbenih inšpektorjev, 3 stanovanjski inšpektorji, 1 geodetski inšpektor, 6 rudarskih inšpektorjev in 21 energetskih inšpektorjev.

Slika 1: Razmerje med inšpektorji in ostalimi delavci inšpektorata

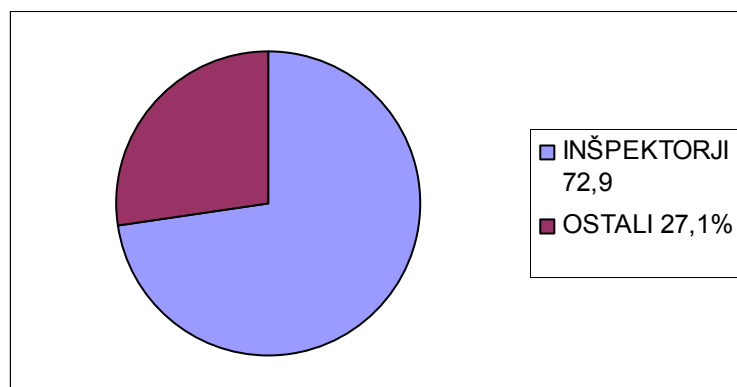
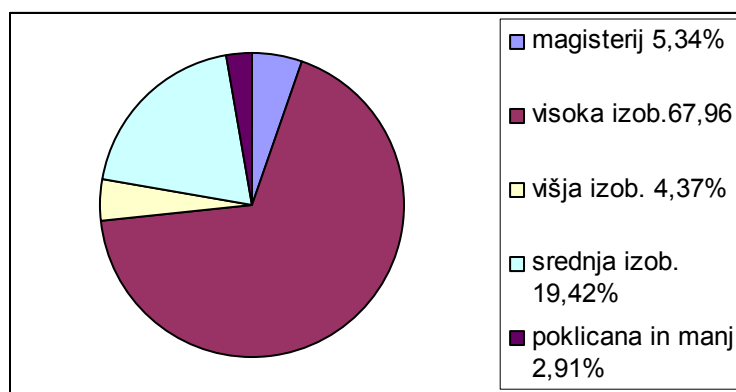

Tabela 2: Izobrazbena struktura delavcev inšpektorata

STOPNJA IZOBRAZBE	ŠTEVILO ZAPOSLENIH
Magisterij	11
Visoka izobrazba / univ.dipl.	153
Višja izobrazba/inženir	8
Srednja izobrazba	36
Manj kot srednja / poklicna	5
5 SKUPAJ	213

Slika 2: Izobrazbena struktura delavcev inšpektorata:

Na Inšpektoratu je največ delavcev z univerzitetno izobrazbo, enajst delavcev ima magisterij. V letu 2003 novih zaposlitev ni bilo, ampak smo le nadomestili delavce, ki jim je prenehalo delovno razmerje.

1.3.2. Izobraževanje

V letu 2003 je Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor omogočil izobraževanje in usposabljanje zaposlenih skladno s Planom izobraževanja za leto 2003. Zaposleni so se udeležili 55 različnih oblik izobraževanja in usposabljanja na področju strokovnih vsebin, računalništva in tujih jezikov.

V največji meri so se seminarjev udeleževali inšpektorji za okolje, saj je približevanje Evropi na tem področju najintenzivnejše. Izobraževanja so potekala v Sloveniji, kot tudi v državah članicah EU in pridruženih članicah. Na področju okolja je zelo aktivna, v smislu izobraževanja, t.i. mreža IMPEL, ki skrbi za izobraževanje in izmenjavo izkušenj inšpektorjev za okolje v članicah EU in pridruženih članicah.

Kljub relativno bogatemu izobraževalnemu programu pa ocenjujemo, da bo v naslednjih letih potrebno posvetiti še več pozornosti izobraževanju in usposabljanju inšpektorjev kakor tudi ostalih delavcev Inšpektorata. Za uspešno procesno delo je nujno potreben dostop do informacij iz vseh področij dela Inšpektorata ne samo z zakonodajnega področja.

2. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO OKOLJSKE INŠPEKCIJE

2.1. PRISTOJNOST IN POOBLASTILA

Pristojnost nadzora inšpekcije za okolje je nadzor vseh predpisov s področja okolja razen nuklearne varnosti in zaščite pred radioaktivnim sevanjem, kemikalije in civilne zaščite. varnost. Pooblastila in pristojnosti inšpekcije za okolje so opredeljena v naslednjih predpisih:

- Zakon o varstvu okolja (ZVO) (Ur.l.RS št. 32/93)
- Zakon o vodah (ZV-1) (Ur.l.RS št. 67/02)
- Zakon o ohranjanju narave (ZON-UPB 1) (Ur.l.RS št. 22/03)
- Zakon o gensko spremenjenih organizmih (Ur.l.RS št. 67/02)

Delovna področja, ki jih navedeni predpisi urejajo so v skladu z navodili priročnika evropske komisije za implementacijo okoljske zakonodaje razdeljena na več poglavij. Vsako od teh področij ureja več predpisov, ki so v pristojnosti nadzora inšpekcije za okolje. Področja so naslednja:

- Kakovost zraka
- Ravnanje z odpadki
- Zaščita voda
 - o Kakovost voda, emisije snovi v vode
 - o Urejanje voda in gospodarjenje z njimi
- Varstvo narave
- Industrijsko onesnaževanje
- Kemikalije in gensko spremenjeni organizmi
- Hrup
- Elektromagnetno sevanje

Inšpekcijsko nadzorstvo neposredno opravljajo inšpektorji pristojni za nadzorstvo na področju varstva okolja. Vsebino njihovega nadzora določa 96. člen zakona o varstvu okolja, medtem ko 36. člen določa ukrepe, ki jih lahko odredi. Inšpektor ima pravico odrediti sanacijske in druge ukrepe, potrebne za odpravo virov in posledic čezmerne obremenitve. Izjema so primeri, ko je za odpravo virov in posledic čezmernih obremenitev potrebno izdelati sanacijski program. V takem primeru inšpektor predlaga, da ministrstvo za okolje, prostor in energijo z odločbo odredi pripravo in izvedbo sanacijskega programa.

Če povzročitelj obremenitve ne sledi inšpekcijskim ukrepom ali odrejenemu sanacijskemu programu, lahko inšpektor prepove obratovanje objekta ali naprave, uporabo snovi, tehnološkega postopka ali pa tudi opravljanja posamezne dejavnosti.

Poleg naštetih ukrepov ima inšpektor pri opravljanju inšpekcijskega nadzorstva vse druge pravice oziroma obveznosti, ki so določene s predpisi, ki urejajo sistem državne uprave. To se zlasti nanaša na izrekanje mandatnih kazni, prijave kaznivih dejanj in podaje predlogov za uvedbo postopkov zaradi prekrška. Kot zelo učinkovito sredstvo se je izkazal ukrep opozorila, ki ga je uvedel Zakon o inšpekcijskem nadzoru (ZIN) (Ur.l.RS, št. 56/02).

2.2. ORGANIZACIJA INŠPEKCIJE

Neposredni inšpekcijski nadzor opravlja 52 inšpektorjev, ki so organizirani v osmih območnih enotah, trije pa so zaposleni v Uradu predstojnice. Razporejenost inšpektorjev je naslednja:

- območna enota Celje:	7 inšpektorjev
- območna enota Kranj:	5 inšpektorjev
- območna enota Koper:	4 inšpektorji
- območna enota Maribor	9 inšpektorjev
- območna enota Ljubljana	17 inšpektorjev
- območna enota Murska Sobota	3 inšpektorji
- območna enota Nova Gorica	4 inšpektorji
- območna enota Novo Mesto	3 inšpektorji

Pri neposrednem nadzoru še vedno prevladuje teritorialni princip organiziranosti vendar pa smo zaradi zelo širokega področja dela uvedli specializacijo po treh glavnih področjih dela (okolje, zaščita voda, narava in gensko spremenjeni organizmi).

Zaradi obsežne zakonodaje in zahteve po večji kakovosti in učinkovitosti nadzora smo izdelali priročnike za izvajanje inšpekcijskega nadzora, ki služijo kot pripomoček pri delu, novim inšpektorjem pa tudi kot učno gradivo v pripravljalnem obdobju. S ciljem zagotoviti večjo učinkovitost nadzora in preglednost dela smo pripravili tudi informacijski sistem okoljske zakonodaje.

2.3. SPLOŠNA OCENA STANJA

2.3.1. Kakovost zraka

Nadzor velikih skladišč bencina (distribucijski centri) in bencinskih servisov

Večina bencinskih servisov je usklajenih z Uredbo o emisiji hlapnih organskih spojin v zrak iz naprav za skladiščenje in pretakanje motornega bencina, ostali pa bodo stanje usklajenosti dosegli do konca leta 2004, potem, ko bo uredba v celoti uveljavljena. V letu 2003 je bil nadzor usmerjen na tiste bencinske servise, za katere je bilo znano, da niso usklajeni.

Skladišča gospodarskih družb PETROL d.d., Zalog, PETROL d.d., Rače in INSTALACIJA d.o.o., Sermin so prilagojeni določbam navedene uredbe, dva distribucijska centra pa bosta za usklajenost morala poskrbeti do konca leta 2004.

Nadzor emisije hlapnih organskih snovi iz naprav, ki uporabljajo organska topila

V to skupino sodijo obrati za površinsko obdelavo snovi, predmetov ali izdelkov z uporabo organskih topil. V letošnjem letu je inšpekcija za okolje pri zavezancih, ki v svojih napravah uporabljajo organska topila, predvsem preverjala ali so zavezanci v predpisanem roku Agenciji Republike Slovenije za okolje prijavili te naprave in v nadaljevanju izdelali bilanco topil. Pri izvajanju nadzora nad Uredbo o emisiji hlapnih organskih spojin iz naprav, ki uporabljajo organska topila in nad Uredbo o emisiji halogeniranih hlapnih organskih spojin v zrak iz naprav, ki uporabljajo organska topila, je ugotovljeno da nekateri zavezanci v predpisanem roku te obveznosti niso izpolnili. V takih primerih je inšpekcija ustrezno ukrepala.

2.3.2. Ravnanje z odpadki

Cilj predpisov, ki urejajo ravnanje z odpadki je zagotoviti zmanjšanje odpadkov in povečati ponovno izrabo odpadkov. Temu cilju smo letošnjem letu posvetili največjo pozornost in lahko rečemo tudi dosegli največje uspehe. Nadzor nad sedemindvajsetimi predpisi, ki urejajo področje odpadkov, je inšpekcija opravila 4141 krat in pri tem izrekla 1601 ukrepov.

Področje odstranjevanja starih ekoloških bremen je pomembno, zato je inšpekcija nadzirala podjetja s takimi bremenami. V podjetjih, kjer je bil uveden stečajni postopek, ob prenehanju proizvodnje ali preselitvi podjetij na drugo lokacijo, so ostale skladiščene velike količine nevarnih odpadkov. Inšpekcijski postopki, v katerih je inšpekcija zavezancem odredila dokončno odstranitev tovrstnega okoljskega bremena, so bili praviloma dolgotrajni, predvsem zaradi pogoste menjave stečajnih upraviteljev tekom stečajnega postopka, zaradi nerešenih lastninskih razmerij in pomanjkanja finančnih sredstev, potrebnih za sanacijo. Stroški sanacije, oziroma odstranitve nevarnih odpadkov namreč običajno presegajo višino razpoložljivih sredstev iz stečajne mase ali pa so za podjetja, ki slabo poslujejo, previsoki. Kot primere uspešne sanacije okoljskih bremen in s tem prispevek k izboljšanje stanja okolja v letu 2003, navajamo podjetja Iskra Videomatika p.o. v stečaju (odstranjenih je bilo 270 ton galvanskih muljev), Inles SRD Sodražica v stečaju (odstranjenih je bilo 150 ton galvanskega mulja, 460 kg PCB-), Litostroj Holding d.d. v stečaju (odstranjenih je bilo 51,5 ton odpadnih olj in emulzij), Hoja d.o.o. (ob preselitvi na novo lokacijo je bilo odstranjenih 18 000 litrov odpadnega mulja in 3000 litrov odpadnih tehnoloških voda) in Elan Bike d.d.-bivša tovarna Rog (odstranjenih je bilo 100 ton galvanskega mulja, odpadnih olj in emulzij). S problemom okoljskih bremen so se soočila tudi nekatera podjetja, ki nadaljujejo svoje poslovanje in so v letošnjem letu dokončno rešila ta problem. Omenjamo le nekatera: SIP Šempeter, Libela Standard, LTH Škofja Loka. V letošnjem letu je bila sanirana tudi katranska jama v Bukovžlaku pri Celju, kamor je družba EMO odlagala svoje odpadke. Skupna količina odstranjenega katrana in zemljine je bila 981 960 kg.

Velik prispevek k izboljšanju stanja v okolju predstavljajo tudi uspešno zaključene sanacije večjih divjih odlagališč, ki so se razširila na kraškem terenu, vodozbirnih območjih ali vodnih zemljiščih. Uspešne sanacije pa ne predstavljajo le odstranitve ogromne količine odpadkov ampak tudi rekultivacija zemljišča, kajti le na tak način je preprečeno nadaljnje odlaganje. Vse to pa zahteva zadostna finančna sredstva, poostren inšpekcijski nadzor in sodelovanje z lokalnimi skupnostmi. Omenjamo le nekatere primere celovite sanacije obširnih divjih odlagališč izvedenih v letu 2003: odlagališče v občini Komenda, Medvode, Vodice pri Ljubljani, Miren-Kostanjevica, Celje-Bukovžlak.

Velik problem v praksi predstavlja tudi ravnanje z gradbenimi odpadki in drugimi izkopnimi materiali. To področje sicer urejata Pravilnik o ravnanju z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih in Pravilnik o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov, vendar celovit sistem ravnanja z gradbenimi odpadki (predelovalci, odlagališča) še v celoti ni vzpostavljen.

Poseben problem na območjih poseljenih z Romi, predstavlja ravnanje z odpadki v romskih naseljih in v njihovi okolici. Romi zaradi specifičnih življenjskih navad in socialnega položaja zbirajo najrazličnejše odpadke (pohištvo, gospodinjske aparate, belo tehniko in avtomobile) in jih kopičijo v bližini svojih bivališč ali odlagajo v naravi. Pogosti so tudi primeri sežiganja kablov ali odpadnih avtomobilov za odstranjevanje izolacije in drugih gorljivih delov. Zaradi neurejenih lastninskih razmer nepremičnine, na kateri se odpadki pojavljajo, je identifikacija kršiteljev in posledično določevanje inšpekcijskega zavezanca zelo oteženo. Izvajanje inšpekcijskega nadzora, ukrep in izvršitev ukrepa je v takih primerih izjemno težko.

Odpadna olja

V preteklem letu je inšpekcija za okolje izvajala nadzor nad zbiralci, predelovalci in odstranjevalci odpadnih olj, nadzor povzročiteljev odpadnih olj pa smo izvedli selektivno glede na dejavnost in količino proizvedenega odpadnega olja. Nad izvrševanjem Pravilnika o ravnanju z odpadnimi olji, so inšpektorji opravili 505 nadzorov in pri tem izrekli 136

ukrepov. Največ ugotovljenih nepravilnosti na tem področju se nanaša na vodenje evidence o nastajanju in oddajanju odpadnih olj.

Odstranjevanje PCB

V skladu z načrtom dela smo v letošnjem letu izvajali nadzor tistih zavezancev, ki so v tem letu odstranili naprave s PCB iz uporabe ter ugotavljali imetnike naprav, ki vsebujejo te snovi pa niso izpolnili obveznosti prijave. Nad izvajanjem Pravilnika o odstranjevanju PCB/PCT so inšpektorji opravili 124 nadzorov in izrekli 38 ukrepov. Izkazalo se je, da zavezanci pogosto pošiljajo pomanjkljive podatke o napravah, pomanjkljivo je tudi označevanje prostorov v katerih se nahajajo te naprave. Ugotovili smo tudi kar nekaj imetnikov naprav, ki kljub pisnim pozivom Agencije Republike Slovenije za okolje, naprav niso prijavili. Podjetje ELES d.o.o. je na osnovi inšpekcijskih ukrepov z analizami dokazalo, da v nobenem od energetskih transformatorjev ni olj, ki bi vsebovala PCB. Pri večini podjetij, ki so bodoči zavezanci za pridobitev integriranega okoljskega dovoljenja, je ravnanje s temi napravami usklajeno, kar pomeni, da so jih že odstranili ali pa se odstranjujejo po izdelanem programu.

Baterije

Inšpekcija za okolje nadzoruje ravnanje z baterijami in akumulatorji na poti od dobavitelja do končnega uničenja. Zastavljeni cilj, da v preteklem letu v sodelovanju z Agencijo Republike Slovenije za okolje, izdelamo seznam zavezancev in opravimo inšpekcijski nadzor dobaviteljev in trgovcev (25 %), smo izpolnili. Inšpektorji so 272 krat opravili nadzor nad Pravilnikom o ravnanju z baterijami in akumulatorji, ki vsebujejo nevarne snovi, ter pri tem izrekli 49 ukrepov. Od tega največ zaradi nepravilnosti zbirnih mest za odpadne baterije in obvestil o vračanju odpadnih baterij.

Zavržena vozila

Inšpektorji za okolje so obravnavali 700 zavrženih vozil. Poleg tega smo obravnavali 4 avtoodpade s približno 250 izrabljenimi vozili ki, glede na določbe Pravilnika o ravnanju z odpadki, niso izpolnjevali pogojev za zbiranje. Pri obravnavanju zavrženih vozil so inšpektorji za nadaljevanje postopka pridobili podatke o lastnikih teh vozil na upravnih enotah in policiji. Nekateri lastniki so vozila odstranili že po opravljenem inšpekcijskem pregledu ali po prejemu vabila na zaslišanje oziroma opravljenem zaslišanju. Ostali lastniki pa so vozila odstranili na podlagi opozoril in odločb inšpektorjev. Tako je bilo odstranjenih 500 vozil, od tega 150 vozil z javnih površin. Za ostala vozila postopki še tečejo.

Tudi na nelegalnih avtoodpadih je bila izvedena odstranitev vseh vozil. Na lokaciji Zg. Velke (Območna enota Maribor) je potekala prisilna izvršba za odstranitev izrabljenih vozil. Izvajalec je bilo podjetje Letnik Saubermacher iz Lenarta, ki je odstranilo cca 150 vozil ter večjo količino odpadnih akumulatorjev, odpadnih gum in sestavnih delov motornih vozil. Na vseh ostalih lokacijah pa so inšpekcijski zavezanci sami izvršili inšpekcijski ukrep.

Azbest

Z nadzorom Pravilnika o ravnanju z odpadki ki vsebujejo azbest in Pravilnika o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest, smo želeli zmanjšati negativne posledice nepravilnega ravnanja s tovrstnimi odpadki na okolje in zdravje ljudi. Zaradi pomanjkanja podatkov o stavbah, kjer so potencialno prisotni ti materiali, smo v letošnjem letu delo usmerili v odkrivanje potencialnih zavezancev in v nadzor pri

odstranjevanju materialov s šibko in trdno vezanim azbestom. Nadzor nad predpisoma smo izvedli 43 krat in izrekli 9 ukrepov. Najpogostejše kršitve so se pojavile pri ravnanju z odpadnimi azbestno-cementnimi gradbenimi odpadki (kritina in cevi).

Sežigalnice odpadkov in naprave za sosežig

Skoraj vse zahteve Pravilnika o sežiganju odpadkov, razen zahtev za odpadne vode iz pralcev dimnih plinov, ki urejajo obratovanje naprav za sežig in sosežig odpadkov, so bile tekom letošnjega leta uveljavljene. Cilj inšpekcijskega nadzora na tem področju je bil preveriti usklajenost vseh naprav za sežig in sosežig (8 naprav), ki imajo za izvajanje teh postopkov veljavna dovoljenja ter preveriti usklajenost monitoringa. S tem namenom so inšpektorji opravili 21 nadzorov in pri tem izrekli 6 ukrepov. Monitoring vseh predpisanih parametrov se na vseh napravah še ne izvaja, prav tako kot tudi ne trajne meritve. Vse naprave tudi še nimajo vgrajenega sistema avtomatskega doziranja odpadkov. Z inšpekcijskimi ukrepi smo zavezancem odredili uskladitev s predpisi. Pri izvajanju nadzora smo tudi ugotovili, da sta dve sežigalnici po načinu sežiganja in dnevnih kapacitetah uvrščeni v skupino potencialnih IPPC zavezancev.

Titanov dioksid

V naši državi je le Cinkarna Celje proizvajalec titanovega dioksida, ki je dolžna spoštovati določbe Uredba o količini odpadkov iz proizvodnje titanovega dioksida, ki se odvajajo v vode in o emisiji snovi v zrak iz proizvodnje titanovega dioksida. Cilj sprotnega in rednega nadzora je zmanjšati onesnaževanje okolja z emisijami in odpadki, ki nastanejo v proizvodnem procesu. Cinkarna Celje je v letošnjem letu izvedla obsežno rekonstrukcijo »razklopnega stolpa« in mešalnice rude vključno z mletjem v črnem delu TiO₂. Na ta način so se emisije snovi v zrak iz čistilne naprave na razklopnemu stolpu bistveno zmanjšale.

Prehod odpadkov preko meje

V okviru nadzora prehoda odpadkov preko državne meje in s tem spoštovanja Baselske konvencije, je inšpekcija za okolje v mesecu maju 2003 sodelovala z avstrijskimi pristojnimi organi pri skupnem nadzoru prehoda odpadkov na mejnih prehodih Šentilj in Gornja Radgona. V času izvajanja kontrole ni bilo ugotovljenih kršitev predpisov.

Ker pa inšpekcija za okolje dnevno ne izvaja ekološkega nadzora na državni meji, smo del naših aktivnosti usmerili v nadzor ravnanja z nevarnimi odpadki pri povzročiteljih in pri izvoznikih v času pridobivanja soglasja oziroma dovoljenja za izvoz. Tako je inšpekcija opravila inšpekcijske preglede pri 10 izvoznikih nevarnih odpadkov, med katerimi je bilo 7 zbiralcev nevarnih odpadkov, tri podjetja pa so svoje odpadke izvozila sama. Inšpekcijski pregledi so bili opravljeni tudi pri 60 povzročiteljih oziroma imetnikih nevarnih odpadkov. Nepravilnosti, ki so jih inšpektorji ugotovili pri povzročiteljih nevarnih odpadkov, so se nanašale predvsem na nepravilno označevanje in klasifikacijo odpadkov, nepravilno vodenje evidence, neizdelan načrt gospodarjenja z odpadki in neizpolnjevanja obveznosti poročanja Agenciji Republike Slovenije za okolje. Zato je bilo izrečenih 40 ukrepov.

Glavne nepravilnosti, ki so jih inšpektorji ugotovili pri zbiralcih oziroma izvoznikih nevarnih odpadkov pa so se prav tako nanašale na nepravilno vodenje evidenc oziroma klasifikacijo odpadkov. Ugotovili so tudi, da so količine skladiščenih nevarnih odpadkov prevelike in napačno navedeni povzročitelji le-teh.

Embalaža

Družba za ravnanje z odpadno embalažo Slopak d.o.o. je v drugi polovici leta 2003 pridobila dovoljenje za izvajanje dejavnosti, zato je inšpekcija za okolje takoj pričela dosledno izrekati opozorila vsem končnim uporabnikom, da zagotovijo izpolnitev zahtev iz Pravilnika o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo do zakonsko določenega roka – 1. januar 2004. Poleg končnih uporabnikov embalaže je inšpekcija v tem letu nadzirala tudi uvoznike, proizvajalce, embalerje in trgovce, ki prispevajo večji delež odpadne embalaže.

Inšpekcijski nadzor usklajenosti je bil izveden 276 krat in zaradi nepravilnosti izrečen ukrep v 60 primerih. Večina inšpekcijskih ukrepov se je nanašala na neizpolnjevanje obveznosti rednega letnega poročanja in pomanjkljivo urejena odvzemna mesta za oddajo odpadne embalaže.

2.3.3. Zaščita voda

Emisije snovi v vode

Zastavljeni cilj, da v letošnjem letu pregledamo polovico od sedaj evidentiranih zavezancev s tehnološkimi odpadnimi vodami, smo dosegli. Nadzor po 67-ih predpisih, ki urejajo področje zaščite voda, je inšpekcija opravila 3016 krat in pri tem izrekla 1189 ukrepov. Inšpekcija za okolje je nadzirala predvsem večje onesnaževalce voda v skladu z letnim načrtom nadzora in v primeru pomanjkljivosti odredila potrebne ukrepe.

Še vedno ugotavljamo številne kršitve pri izvajanju obratovalnega monitoringa, ki se nanašajo tako na pomanjkljiv nabor parametrov, napačno vrednotenje rezultatov, nepravilno klasifikacijo tehnoloških odpadnih vod kot tudi na neurejena merna mesta. Z ukrepanjem v primeru navedenih nepravilnosti je inšpekcija dosegla, da se monitoring izvaja na predpisan način kar pripomore k bolj realni sliki onesnaževanja okolja.

Zaradi izredno nizkih vodostajev rek v letošnjem poletju in s tem povezanim kritičnim stanjem kakovosti površinskih tekočih vod, smo v tem obdobju povečali nadzor nad zavezanci, ki emitirajo večje količine adsorblijivih organskih halogenov (AOX) v vode. To so predvsem tekstilna, papirna in celulozna industrija pa tudi živilsko predelovalna industrija ter bazenske vode kopališč. Izrečeni ukrepi so bili usmerjeni k zamenjavi pripravkov v tehnoloških postopkih, ki so vir nastajanja kloriranih spojin.

Problematika onesnaževanja voda z biološko razgradljivimi snovmi je v veliki meri povezana s stopnjo razvitosti komunalne infrastrukture v posamezni lokalni skupnosti. Ne glede na dejstvo, da so nekateri roki za ureditev čiščenja komunalnih odpadnih vod iz naselij še zelo časovno odmaknjeni, pa na nekaterih območjih opažamo velik napredek. Tako sta bili na območju območne enote Celje v tem letu zgrajeni dve veliki komunalni čistilni napravi, ki sta trenutno v poskusnem obratovanju. V izgradnji je še skupna čistilna naprava, ki bo čistila odpadne vode Pivovarne Laško in mesta. Poleg tega je bilo v tem letu zgrajenih večje število čistilnih naprav velikosti do 2000 PE (populacijskih enot).

Onesnaževanje podtalnice

Pri nas se še vedno nahajajo skladiščne naprave, predvsem za naftne derivate, ki so neustrezno opremljene, izdelane in vgrajene v nasprotju s Pravilnikom o tem, kako morajo biti zgrajena in opremljena skladišča ter transportne naprave za nevarne in škodljive snovi iz leta 1979. Prav tako je še vedno pogosto ugotovljeno, da se ne izvaja predpisan preizkus tesnosti naprav. Navedene pomanjkljivosti pogosto ugotavljamo tudi pri novo zgrajenih objektih. Nepravilna opremljenost skladiščnih naprav je pogost vzrok nesreč, ko pride do razlitja nevarnih snovi v okolje. V primeru nepravilnosti je inšpekcija odredila ukrepe za odpravo pomanjkljivosti.

Tekom letošnjega leta smo izvedli tudi sistematični nadzor uporabe fitofarmacevtskih sredstev na nekmetskih zemljiščih. Ugotovljeni je bilo, da se fitofarmacevtska sredstva, ki vsebujejo prepovedane aktivne substance na nekmetskih zemljiščih, ne uporabljajo.

Urejanje voda

Sanacija posledic škodljivega delovanja voda bo glede na določila Zakona o vodah potekala na podlagi programa sanacije, ki ga mora izdelati Ministrstvo za okolje, prostor in energijo na osnovi načrta upravljanja z vodami. Ker ta naloga še ni izpolnjena v celoti, se tudi redna vzdrževalna dela na vodni infrastrukturi ne izvajajo, zato se stanje ne izboljšuje.

Največjo pozornost na področju zaščite voda smo tudi v tem letu posvetili nadzoru izkoriščanja gramoza na vodnih zemljiščih. Kot zanimivost je potrebno navesti, da je eden izmed dolgoletnih kršiteljev odvzema gramoza iz Soče, tekom letošnjega leta končno prenehal s krajo gramoza, saj je v kazenskem postopku zaradi tatvine. Po številnih vloženi kazenskih ovadbah so bile očitno tri zadostne za sprožitev kazenskega postopka.

2.3.4. Varstvo narave

Delo na tem področju smo glede na vsebino predpisov razvrstili na štiri glavne področja, ki so glede na načrt dela pripadala drugi prioriteti. Ta področja so varstvo samoniklih gliv, vožnja v naravnem okolju, prostoživeče živali v ujetništvu in zavarovana območja. Namen nadzora je bil zmanjšati število nepravilnih ravnanj, ki vplivajo na biotsko raznovrstnost in nepravilnih posegov v zavarovana območja.

Varstvo samoniklih gliv

V okviru akcije nadzora Uredbe o zavarovanju samoniklih gliv, ki ga je na Pokljuki organizirala gozdarska inšpekcija, smo se tej akciji pridružili in ob tej priložnosti nabiralce gob informirali o vsebini predpisa. Kršitve niso bile ugotovljene, nabiralcem pa so bila izrečena ustna obvestila in razdeljeni letaki o pravih ravnanja pri nabiranju gob.

Vožnja v naravnem okolju

Nadzor nad Uredbo o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju smo v tem letu opravili 13 krat, pri tem pa izrekli 5 ukrepov. Inšpekcijski nadzor je bil učinkovit tako v primerih organiziranih voženj v zavarovanih območjih (Sečoveljske soline) kot tudi izven njih. S pomočjo policije smo v naravnem okolju preprečili urejanje poligona za motocikliste pri Kobaridu. Zaradi bližine gnezdišč nekaj vrst zaščitene ptic, je bila potrebna tudi sanacija zemljišča. Prav tako smo učinkovito ukrepali tudi v primeru uporabe motokros proge, ki jo je društvo Husky Motopark Lemberg urejalo in uporabljalo brez potrebnih upravnih dovoljenj.

Prostoživeče živali v ujetništvu

Na tem področju smo obravnavali prijave v zvezi z nepravilnimi bivalnimi razmerami. V praksi pri izvajanju nadzora marsikdaj naletimo na različne težave kot so npr. pobeg živali, vstop v prostore, prepoznavanje istovetnosti živali s podatki na listinah, itd. Nadzor nad predpisi, ki urejajo to področje - Uredba o zatočišču za živali prosto živečih vrst, Uredba o živalskem vrtu in živalskem vrtu podobnem prostoru, Uredba o ravnanjih in načinu varstva pri trgovini z živalskimi in rastlinskimi vrstami, Odredba o bivalnih razmerah in oskrbi živali prostoživečih vrst v ujetništvu - smo sicer opravili v 18-tih primerih, vendar pa smo ukrepali le 4 krat.

Obravnavali smo tudi primere posedovanja neavtohtonih prosto-živečih živali (več vrst kameleonov in vodnih želv), ki jih fizična oseba brez ustreznih dovoljenj zadržuje na domačem posestvu. Zaradi suma, da gre za trgovino mednarodnih razsežnosti, smo zadevo predali kriminalistom.

Zavarovana območja

Obseg dela je bil na tem področju največji saj smo v tem letu nadzor opravili 97 krat in pri tem izrekli 46 ukrepov. Ugotavljamo, da se največ kršitev v zavarovanih območjih nanaša na nepravilno ravnanje z odpadki oz. odlaganje gradbenih odpadkov, izkopnih materialov ali izrabljenih vozil. V takih primerih inšpekcija ukrepa skladno z zakonskimi pooblastili, prijavlja kršitelje sodniku za prekrške, sanacijske ukrepe pa odredi glede na naravo kršitve. Inšpekciji, v primeru nedovoljenega poseganja v območju Ljubljanskega Barja, kljub izrečenimi inšpekcijskimi ukrepi, do sedaj še ni uspelo zajezi in preprečiti stihijskega zasipavanja zaščitene območja z odpadki, zato je bila zoper kršitelje podana tudi kazenska ovadba. Pogosto ugotovljena kršitev je tudi izvajanje posega v prostor ali naravo brez predhodno pridobljenega naravovarstvenega soglasja. Taki primeri so npr.: postavitve pomožnega vhoda v Postojnsko jamo, sečnja dreves na območju Zoološkega vrta v Ljubljani, gradnja hitre ceste Razdrto – Vipava na območju Mlak, odlaganje gradbenih odpadkov I. območje zavarovanega območja Naravni rezervat Škocjanski zatok, itd. Ukrepali smo tudi v primeru izravnave grbinastih travnikov na območju TNP.

2.3.5. Industrijsko onesnaževanje

Na področju zraka je inšpekcija opravila 1522 nadzorov in zaradi ugotovljenih nepravilnosti ukrepala v 671 primerih.

IPPC zavezanci

Inšpektorji redno izvajajo integriran inšpekcijski nadzor vseh potencialnih IPPC (Integrated Pollution Prevention Control) zavezancev. V sodelovanju s predstavniki Agencije Republike Slovenije za okolje, Ministrstva za okolje, prostor in energijo, zavezancev in inšpektorjev tedensko potekajo aktivnosti za izdajo okoljevarstvenih dovoljenj. Družbe, ki so uvrščene na seznam IPPC zavezancev intenzivno izvajajo vse ukrepe za prilagoditev zahtevam IPPC direktivi. Inšpekcija pa še vedno ugotavlja, da nekatere družbe čezmerno obremenjujejo okolje s svojimi emisijami tako v vode in zrak kot na področju hrupa in ravnanja z odpadki. V vseh primerih ugotovljenih nepravilnosti inšpektorji ustrezno ukrepajo. Tako so glede na obseg čezmernega obremenjevanja odredili sanacijske ukrepe ali pa podali predlog za odreditev priprave in izvedbe sanacijskega programa.

Inšpektorji so identificirali tudi večje število družb, ki po njihovi presoji zapadejo pod določila IPPC direktive in bodo po presoji Ministrstva za okolje, prostor in energijo dodatno uvrščena na seznam.

Zmanjšanje tveganja za okolje zaradi večjih nesreč z nevarnimi kemikalijami

Za nadzor po Uredbi o ukrepih za zmanjšanje tveganja za okolje zaradi večjih nesreč z nevarnimi kemikalijami so poleg inšpektorjev za okolje pristojni tudi inšpektorji za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, zato so bile aktivnosti usmerjene v pripravo razmejitve pristojnosti nadzora, pa tudi v izobraževanje inšpektorjev. Z inšpekcijskimi pregledi na tem področju so inšpektorji pričeli v drugi polovici leta, nadzor pa je bil usmerjen na obvezno

prijavo Agenciji Republike Slovenije za okolje virov tveganja za obstoječe vire tveganja. Prehodni roki za ostala določila predpisa bodo potekla v letu 2004.

Srednje kurilne naprave

Pri inšpekcijskih pregledih na področju emisij snovi v zrak so inšpektorji preverili tudi emisije snovi v zrak iz srednjih kurilnih naprav. V primerih ugotovljenih čezmernih emisij v zrak iz teh naprav, so ukrepali. Tako je inšpekcija za okolje leta 2002 v podjetju Piroлиза d.o.o., ki je čezmerno obremenjevalo okolje z emisijo snovi v zrak, prepovedala obratovanje srednje kurilne naprave in odredila sanacijo čezmernih emisij snovi v zrak. S tem je bilo doseženo, da je podjetje v letu 2003 pristopilo k izgradnji nove čistilne naprave – elektrofiltra. Podjetje je sanacijo uspešno zaključilo, kar so potrdile ponovne meritve emisije snovi v zrak.

Ne-IPPC zavezanci

Na področju nadzora ne-IPPC zavezancev, ki onesnažujejo zrak iz tehnoloških obratov, je bilo opravljenih kar 650 nadzorov in v polovici primerov so bili izrečeni ukrepi. Inšpektorji so ugotovili, da zavezanci opuščajo izvajanje meritev posameznih virov emisije snovi v zrak zaradi visokih stroškov meritev, zato so poročila o meritvah v večini primerov nepopolna in zastarela. Pogosto je bilo tudi ugotovljeno, da zavezanci Agenciji Republike Slovenije za okolje redno ne posredujejo poročil o predpisanem obratovalnem monitoringu. Zavezanci so v večini primerov izvedli odrejene sanacijske ukrepe, pa tudi izvajanje meritev uskladili določilom predpisa.

2.3.6. Hrup

Nadzor nad Uredbo o hrupu v naravnem in življenjskem okolju in Uredbo o hrupu zaradi cestnega in železniškega prometa je obsegal tako industrijske obrate kot tudi hrup prometne infrastrukture. Inšpektorji so nadzor predpisov opravili 976 krat in izrekli 460 ukrepov. Ugotavljamo, da je večina industrijskih virov usklajena in ne presegajo predpisanih ravni hrupa, kar pa ne velja za tiste obrate, kjer sanacija virov zahteva visoka finančna sredstva. V nekaterih primerih se je izkazalo, da izvedeni sanacijski ukrepi niso dali pričakovanega rezultata. V takih primerih je inšpekcija za okolje podala predlog za pripravo in izvedbo sanacijskega programa. Pogosta težava pri doseganju usklajenosti emisij hrupa je bližina stanovanjskih naselji.

V letu 2003 je bilo za to področje značilno zelo veliko število prijav v zvezi z motečim hrupom klimatskih naprav, glasbenih naprav iz gostinskih obratov in javnih prireditev, predvsem v poletnem obdobju.

2.3.7. Elektromagnetno sevanje

V poročevalskem obdobju je inšpekcija opravljala nadzor nad zavezanci za izvajanje periodičnega monitoringa elektromagnetnega sevanja na podlagi seznama zavezancev. Med visokofrekvenčne vire sevanja spadajo vsi radarski in telekomunikacijski sistemi ter pretvorniki, vendar pa glede na tehnične karakteristike naprav ni potrebno izvajati monitoringa za vse naprave. Opravljenih je bilo 62 nadzorov in izdanih 15 ukrepov zaradi neizvajanja monitoringa. Inšpekcijski pregledi so bili opravljeni tudi na Upravi RS za civilno letalstvo in RTV Sloveniji v Ljubljani za celotno področje Slovenije. Izmerjene vrednosti po opravljenem monitoringu so v večini primerov pod predpisanimi vrednostmi. Prav tako inšpekcija ni ugotovila čezmernega obremenjevanja okolja zaradi nizkofrekvenčnih virov sevanja.

2.4. OCENA STANJA

2.4.1. Kakovost zraka

Na podlagi inšpekcijskega nadzora je večina bencinskih servisov že uskladila svoje naprave s predpisom.

Zastavljeni cilj, da z nadzorom in ukrepi v letu 2003 predvsem preverimo izpolnjevanje obveznosti prijave naprav, ki uporabljajo organska topila, pri večjih onesnaževalcih, smo dosegli.

2.4.2. Ravnanje z odpadki

Z nadzorom in izrečenimi ukrepi smo dosegli:

na področju ravnanja z odpadki, da so povzročiteljev odpadkov, ki so še skladiščili stara ekološka bremena, te odpadke odstranili na predpisan način. Velik prispevek k izboljšanju stanja okolja so tudi uspešno izvedene in zaključene sanacije divjih odlagališč v naravi. Takojšnje ukrepanje v primerih napačnega ravnanja z gradbenimi odpadki je pospešilo proces implementacije predpisov s tega področja. Kršitev je bilo veliko, zato so inšpektorji posvetili precej časa, da so uspeli obvladovati investitorje pri rušitvah oz. novogradnjah in jih prisiliti k zakonitemu ravnanju.

na področju ravnanja z odpadnimi olji boljšo sledljivost odpadnih olj in s tem zmanjšali možnost nedovoljenega ravnanja s tem odpadkom,

na področju ravnanja z napravami, ki vsebujejo PCB in PCT smo zmanjšali tveganje za okolje, zaradi pravilnega uničenja PCB,

na področju ravnanja z baterijami in akumulatorji, ki vsebujejo nevarne snovi pravilno urejenost zbirnih mest za odpadne baterije pri prodajalcih, pri servisnih delavnicah pa smo dosegli pravilno ravnanje z odpadnimi akumulatorji,

na področju ravnanje z odpadki, ki vsebujejo azbest, smo pospešili pripravo seznama lastnikov ali uporabnikov objektov z več kot 1000 kg vgrajenih materialov, ki vsebujejo šibko vezani azbest in so bili obvezni podati prijavo teh objektov,

na področju sežigalnic in naprav za sosežig, da bo obratovanje teh naprav usklajeno z veljavnimi dovoljenji in novimi predpisi.

na področju ravnanja z izrabljenimi vozili, da se je število nepravilno odloženih izrabljenih vozil v okolju zmanjšalo, zmanjšalo pa se je tudi število zbiralcev brez pridobljenih dovoljenj za opravljanje te dejavnosti,

na področju ravnanja z nevarnimi odpadki pri povzročiteljih in izvoznikih nevarnih odpadkov, da so zagotovili pravilnejše označevanje in klasifikacijo odpadkov in dosledno vodenje evidenc ter urejenost skladiščenja ter zmanjšanje zalog skladiščenih nevarnih odpadkov,

na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo, da so zavezanci začeli sklepati pogodbe o prenosu obveznosti ravnanja na družbo Slopak d.o.o. Prav tako poteka sklepanje dogovorov z izvajalci javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki o prevzemu odpadne embalaže. Glede na število prispelih novih vlog sklepamo, da bo v predpisanem roku večina zavezancev usklajenih z določbami predpisa.

2.4.3. Zaščita voda

Stopnja onesnaževanja okolja glede na leto 2002 je v letu 2003 manjša, kar je nedvomno posledica izvedenih ukrepov, ki jih je odredila inšpekcija za okolje. Številni onesnaževalci so za čiščenje odpadnih vod zgradili lastne industrijske čistilne naprave ali pa so izvedli druge ukrepe (npr. zapiranje tokokrogov, sprememba tehnoloških postopkov, rekonstrukcije, itd.) s katerimi zagotavljajo zakonsko določene emisijske vrednosti. V več primerih pa je inšpekcija

za okolje odredila izvedbo sanacijskih ukrepov ali podala predloge za odreditev in izvedbo sanacijskih programov.

Inšpekcija za okolje je z nadzorom in ukrepi na področju onesnaževanja voda z zagotavljanjem usklajenih obratovalnih monitoringov in letnih poročil dosegla boljšo preglednost stanja, v nekaterih primerih pa tudi zmanjšanje obremenjevanja okolja z emisijami snovi in toplote v vode.

Številna podjetja s področja prehranske industrije pa tudi z drugimi tehnološkimi odpadnimi vodami imajo, na podlagi ukrepov inšpekcije za okolje, že zgrajene lastne čistilne naprave, ki dosegajo tako stopnjo čiščenja voda, da je možno odvajanje v javno kanalizacijo, vendar leta še ni zgrajena.

Z rednim nadzorom skladiščenja nevarnih snovi in izrečenimi ukrepi na tem področju je inšpekcija za okolje dosegla večjo usklajenost na področju opremljenosti skladiščnih naprav kar se v praksi odraža kot zmanjšano tveganje za okolje zaradi morebitnega razlitja skladiščnih snovi iz teh naprav.

Z nadzorom izkoriščanja gramozov iz vodnih zemljišč in vodotokov smo preprečili zmanjšanje škode, ki bi jih kršitelji predpisov lahko povzročili v naravi.

2.4.4. Varstvo narave

Inšpekcijski nadzor ohranjanja narave je v letu 2003 sicer temeljil predvsem na prijavi in manj na principu usmerjenega dela, vendar je opravljeno delo presegló načrtovani obseg. Z nadzorom in ukrepi je inšpekcija prispevala k izboljšanju stanja na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot.

2.4.5. Industrijsko onesnaževanje

Zaradi poostrelega inšpekcijskega nadzora so vsi IPPC zavezanci resno pristopili k izvajanju vseh ukrepov za pridobitev integriranega okoljskega dovoljenja, dopolnjen pa bo tudi seznam zavezancev.

Z inšpekcijskim nadzorom na tem področju je inšpekcija za okolje prispevala k dopolnitvi seznama virov tveganja.

Z izvedenimi sanacijskimi ukrepi so tudi ne-IPPC zavezanci v večini primerov zmanjšali čezmerne emisije snovi v zrak do predpisanih vrednosti in tako prispevali k izboljšanju stanja zraka oziroma okolja.

2.4.6. Hrup

Z nadzorom in ukrepi na področju hrupa smo zagotovili, da bodo bodoči zavezanci za IPPC dovoljenja v največji možni meri usklajeni z nacionalnim predpisom o hrupu v naravnem okolju.

2.4.7. Elektromagnetno sevanje

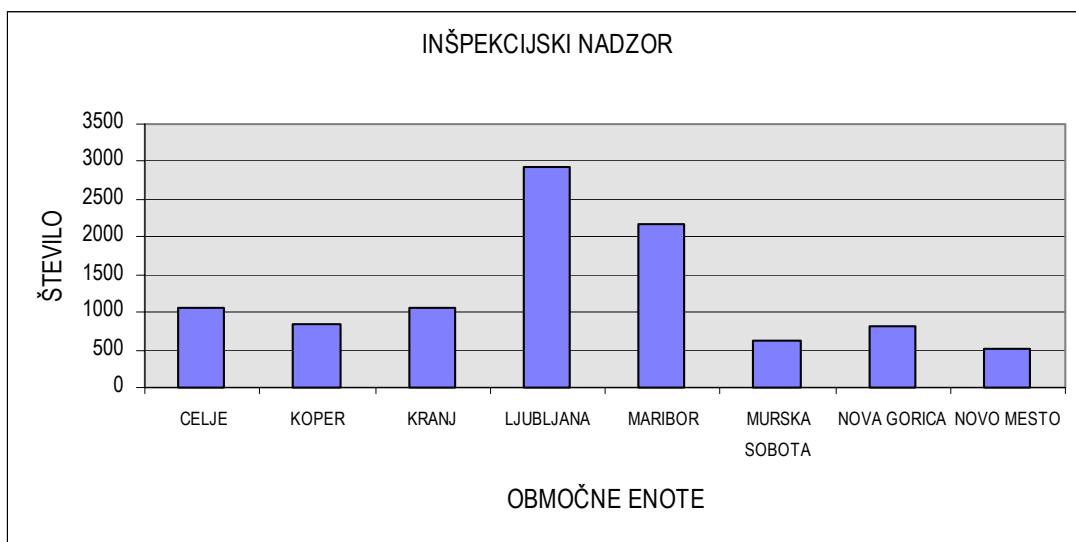
Inšpekcija za okolje je s svojim nadzorom zagotovila doslednejše izvajanje meritev elektromagnetnega sevanja.

2.5. STATISTIČNI PRIKAZ

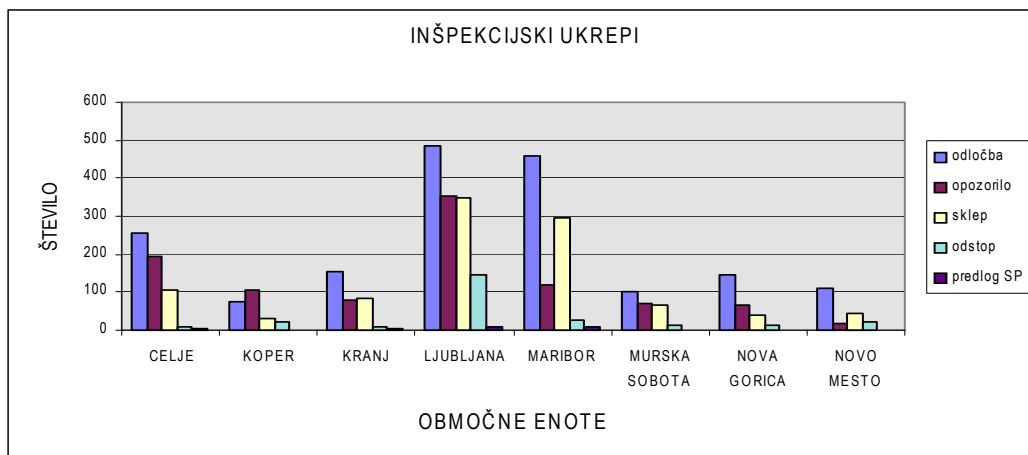
Tabela 1: Statistični prikaz inšpekcijskega dela po območnih enotah

območna enota	nadzor po predpisu	odločba	opozorilo	sklep	odstop	predlog SP	prekršek	kaznivo dejanje
CELJE	1059	254	193	106	9	4	41	0
KOPER	847	75	107	31	23	0	13	1
KRANJ	1063	154	81	83	9	3	16	0
LJUBLJANA	2931	485	353	348	144	9	98	1
MARIBOR	2161	460	120	294	28	8	22	2
MURSKA SOBOTA	630	100	70	66	13	2	18	0
NOVA GORICA	807	146	68	41	15	1	9	1
NOVO MESTO	517	112	17	44	20	0	35	0
skupaj	10015	1786	1009	1013	261	27	252	5

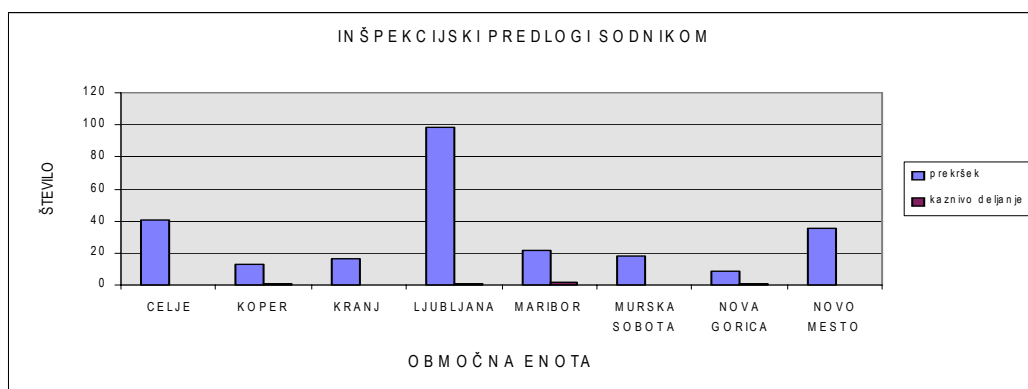
Slika 1: Grafični prikaz inšpekcijskega nadzora po območnih enotah

Slika 2: Grafični prikaz inšpekcijskega nadzora po območnih enotah

Slika 3: Grafični prikaz inšpekcijskih predlogov sodnikom po območnih enotah

2.6. ZAKLJUČEK

Inšpekcija za okolje je v letu 2003 opravljala nadzor na podlagi sprejetega letnega načrta nadzora. Zaradi velikega obsega pristojnosti so bila področja nadzora v načrtu dela razvrščena v tri prioritete. Nadzor po prvi in drugi prioriteti je inšpekcija za okolje obravnavala prednostno, glede na poročevalske obveznosti do Evropske skupnosti, tretja prioriteta pa je bila namenjena nadzoru okoljsko manj problematičnih zadev ter odzivanju na prijave.

Zaradi bližajoče pridružitve Slovenije k Evropski Zvezi se je sodelovanje med državami EU in pridruženimi članicami okrepilo. Inšpektorji so sodelovali v različnih delovnih skupinah v okviru EU-IMPEL mreže. S 1.1. 2003 se je EU-IMPEL mreža povečala, ker sta se obe mreži združili (EU in AC IMPEL). V okviru izobraževalnega programa EU-IMPEL so predstavniki inšpekcije sodelovali na študijskih obiskih na Slovaškem in Bolgariji poleg tega je bil organiziran tridnevni seminar za inšpektorje inštruktorje s področja okolja. V sodelovanju s TAIEX pomočjo smo organizirali enodnevni seminar v zvezi z implementacijo in nadzorom po »Seveso direktivi«. S pomočjo ZN smo organizirali tridnevni osnovni seminar za okoljske inšpektorje. Precej izobraževanja so inšpektorji posvetili tudi področju gensko spremenjenih organizmov.

Inšpektorji so sodelovali tudi na plenarnih sestankih EU-IMPEL in delovnih skupinah EU-IMPEL mreže in sicer na področju prevoza odpadkov preko državnih meja in pri pripravi in vrednotenju projektov s področja uveljavljanja okoljske zakonodaje.

Poleg inšpekcijskega nadzora so inšpektorji sodelovali tudi pri pripravi priročnikov za nadzor.

Zaradi obsežne zakonodaje in zahteve po večji kvaliteti in učinkovitosti nadzora smo se odločili, da pripravimo priročnike za izvajanje inšpekcijskega nadzora. Priročniki služijo vsem inšpektorjem kot pripomoček pri njihovem delu, novim inšpektorjem pa tudi kot učno gradivo v pripravljalnem obdobju.

V priročnikih je naslednja vsebina:

Uvod: opisan je namen tega predpisa.

Obrazložitev predpisa: je podrobno obrazložen predpis oziroma skupina predpisov, če je priročnik pripravljen na podlagi skupine predpisov.

Predpisi, ki so povezani z posameznim predpisom: navedeni so vsi predpisi, ki so povezani s posameznim predpisom, ki ga priročnik obravnava in jih je potrebno upoštevati pri nadzoru.

Opomnik za inšpekcijski nadzor: pripravljen je eden ali več opomnikov z obrazložitvijo. Namen opomnikov je, da kakšno opravilo inšpektor ne spregleda.

Usmeritve za vnašanje podatkov v inšpektorski informacijski sistem: zaradi poenotenega vpisa podatkov v računalniške baze je potrebno dodati v priročnik to poglavje.

Upravna in sodna praksa: dodana je upravna in sodna praksa za posamezno področje, če obstaja. Ta rubrika je zelo okrnjena, zato jo moramo dopolniti.

Priloge: navedeni so sezname zavezancev za posamezno področje. Spiski se stalno dopolnjujejo in prilagajajo glede na novo stanje zavezancev.

- **Kakovost zraka**

Priročnik za nadzor emisije hlapnih organskih snovi v zrak iz naprav za skladiščenje in pretakanje motornega bencina

Na podlagi opomnika, ki je bil pripravljen v letu 2002 smo pripravili končno verzijo priročnika, ki vsebuje spisek vseh zavezancev po tem predpisu.

Priročnik za nadzor emisije hlapnih organskih snovi iz naprav, ki uporabljajo organska topila

Pripravljene so usmeritve za nadzor. Zaradi poenotenega nadzora smo morali pripraviti osnovna navodila. Priročnik še ni pripravljen v celoti, pripravo le-tega načrtujemo v letu 2004

- **Ravnanje z odpadki**

Priročnik za nadzor ravnanja z odpadnimi olji

Na podlagi osnutka opomnika za nadzor smo pripravili priročnik za nadzor, ki vsebuje spiske zavezancev.

Priročnik za nadzor po pravilniku o odstranjevanju polikloriranih bifenilov in polikloriranih terfenilov (PCB/PCT)

Na podlagi osnutka opomnika je pripravljen predlog priročnika za nadzor.

Priročnik za nadzor proizvodnje titanovega dioksida.

Na podlagi začetega dela pri pripravi priročnika smo ga izdelali v letu 2003.

Priročnik za nadzor ravnanja z embalažo in odpadno embalažo.

Na podlagi začetega dela v letu 2002 smo pripravili priročnik v letu 2003, ki vključuje vse potrebne sezname zavezancev.

Priročnik za nadzor po pravilniku o odlaganju odpadkov

Priročnik je pripravljen, potrebno ga bo dopolniti. Sezname zavezancev bomo morali osvežiti z novimi podatki.

Priročnik za nadzor sežiganja odpadkov

Priročnik je pripravljen in vključuje tudi seznam zavezancev.

Priročnik za nadzor po pravilniku o ravnanju z odpadki

Na podlagi osnutka opomnika za nadzor smo pripravili priročnik za nadzor, ki vsebuje spiske zavezancev.

Priročnik za nadzor z materiali, ki vsebujejo azbest

Predlog priročnika je pripravljen. Spisek zavezancev s tega področja še ni pripravljen.

Priročnik za nadzor ravnanja z izrabljenimi avtomobilskimi gumami

Predlog priročnika je pripravljen v celoti.

Priročnik za nadzor ravnanja z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih

Predlog priročnika je pripravljen, ni pa še usklajen z državnim operativnim programom, ker le-ta še ni pripravljen.

Priročnik za nadzor vnašanja odpadkov

Predlog priročnika je pripravljen

- **Kakovost voda, emisije snovi v vode**

Priročnik za nadzor emisije nevarnih snovi v vode iz virov onesnaževanja

Na podlagi osnutka navodil smo pripravili priročnik v celoti. Priročnik obravnava 28 specialnih predpisov s tega področja

Priročnik za nadzor emisije iz virov onesnaževanja z biorazgradljivimi odpadnimi vodami

Priročnik je pripravljen v celoti in obravnava 13 specialnih predpisov s tega področja.

- **Urejanje voda in gospodarjenje z njimi**

Priročnik za nadzor velikih pregrad

Pripravljen je predlog priročnika, ki vključuje tudi spisek vseh pregrad.

3. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO PROSTORSKE INŠPEKCIJE

3.1. ORGANIZACIJA INŠPEKCIJE

V sektorju za prostor so od začetka leta 2003 dalje tri inšpekcije:

1. gradbena inšpekcija
2. stanovanjska inšpekcija
3. geodetska inšpekcija.

Urbanistična inšpekcija je bila z novim zakonom o graditvi objektov (Uradni list RS št. 110/2002 – ZGO1), ki je pričel veljati 01.01.2003, pridružena gradbeni inšpekciji.

V Inšpektoratu Republike Slovenije za okolje in prostor je sedaj 65 gradbenih inšpektorjev, 54 od njih ima ustrezno izobrazbo, ki jo ZGO1 določa za gradbenega inšpektorja, 11 inšpektorjev je nima. Ti bodo v prehodnem obdobju treh let delo inšpektorja še opravljali, potem pa le, če bodo pridobili ustrezno izobrazbo (najmanj visoko gradbeno ali arhitekturno, kot je to določeno v zakonu). Predlagana je sicer tudi sprememba ZGO1, ki naj bi omogočila nadaljevanje dela vsem inšpektorjem.

Poleg gradbene inšpekcije so v sektorju za prostor sistemizirana tri delovna mesta stanovanjskih inšpektorjev in od novembra 2003 tudi eno delovno mesto geodetskega inšpektorja. Do tedaj je delo geodetskega inšpektorja opravljal gradbeni inšpektor z dodatnim pooblastilom za geodetskega inšpektorja.

3.2. GRADBENA INŠPEKCIJA – PRISTOJNOST IN POOBLASTILA

Na podlagi določil novega Zakona o graditvi objektov (ZGO1) inšpektorji nadzirajo, če imajo investitorji gradbeno dovoljenje za graditev objektov oziroma dela, ki jih opravljajo; če dela opravljajo v skladu z njim; če izvajalci in drugi udeleženci pri graditvi objektov, ko opravljajo dejavnost prostorskega načrtovanja, projektiranja, revidiranja, gradnje in gradbenega nadzora, izpolnjujejo pogoje, določene z zakonom,..., če imajo lastniki za uporabo objektov uporabno dovoljenje; če objekte uporabljajo v skladu z dovoljenjem; če objekte vzdržujejo tako, da ti ne ogrožajo varnosti in zdravja ljudi in okolice,...

Osnovni cilji pri delu gradbene inšpekcije so:

- čimbolj učinkovito preprečevati nedovoljene gradnje
- zagotoviti v vseh fazah graditve objektov izpolnjevanje z zakonom predvidenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov
- zagotoviti izpolnjevanje predpisanih pogojev in kvaliteto dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z graditvijo objektov.

Doseganju teh osnovnih ciljev so namenjena vsa dejanja in postopki gradbene inšpekcije. V letu 2003 je bil dodatni cilj čim hitrejši začetek izpolnjevanja vseh nalog in zahtev novega zakona o graditvi objektov. Prav tako je bil dodatni cilj tudi reševanje nezaključenih spisov.

3.2.1. Izpolnjevanje plana dela

Osnovna naloga gradbene inšpekcije je preprečevanje nelegalne gradnje. V okviru te naloge smo določili prioritete pri nadzoru tako po vrsti gradenj kot tudi po območjih nadzora, izbranih predvsem glede na obseg škode, ki bi bila v primeru nelegalne gradnje lahko povzročena.

Število novih nelegalnih gradenj (objekti, zgrajeni brez dovoljenj, zanje inšpektor naloži odstranitve) se je od leta 2002 zmanjšalo za več kot 1/3. V letu 2002 so gradbeni (tedaj urbanistični) inšpektorji izdali 1657 odločb o odstranitvi, v letu 2003 še 953 takih odločb. Natančnejše stanje je razvidno iz tabel na straneh 7 do 9.

3.2.2. Prioritete po vrstah gradenj

Nadzor nad gradnjo za trg

Nadzor smo intenzivno opravljali predvsem pri stanovanjskih in javnih objektih ter poslovnih stavbah. Pri nadzoru smo še posebej kontrolirali kvaliteto vgrajenih gradbenih proizvodov (opremljenost z ustreznimi listinami) in upoštevanje predpisanih postopkov pri vgrajevanju materialov. Večje nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Inšpektorji so pregledali 874 objektov, izdali 90 odločb in podali 27 predlogov sodniku za prekrške.

Nadzor nad gradnjo industrijskih in infrastrukturnih objektov

Gradbeni inšpektorji so opravljali kontrolo predvsem tistih objektov, ki imajo vplive na okolje; ki predstavljajo zahtevne objekte po predpisih o graditvi objektov; še posebno tiste, ki sodijo med bodoče IPPC zavezance s področja okolja. Pri bodočih IPPC zavezancih (trenutno 175 velikih podjetij) pregledujejo predvsem stanje dovoljenj in skladnosti uporabe objektov in naprav z dovoljenji. Aktivnosti potekajo v sklopu prevzemanja predpisov in ureditve EU, predvsem v smeri pridobitve potrebnih uporabnih dovoljenj za vse objekte in naprave. Gradbeni inšpektorji so ugotovili, da večina objektov in naprav ima ustrezna uporabna dovoljenja.

Opravili so 929 pregledov, izdali 121 odločb in podali 40 predlogov sodniku za prekrške.

Nadzor nad rekonstrukcijami in adaptacijami starih objektov

Smo intenzivno opravljali predvsem v mestnih jedrih in drugih gosto naseljenih območjih, kjer bi bile posledice eventualnih nepravilnosti lahko najtežje. Večje nepravilnosti niso ugotovljene, kršitve predpisov se pojavljajo predvsem v primerih, kjer se objekti adaptirajo z namenom bodoče prodaje.

Gradbeni inšpektorji so opravili 1.492 pregledov, izdali 230 odločb in podali 41 predlogov sodniku za prekrške.

Nadzor nad nedovoljenim odjemanjem mineralnih surovin in nad vgrajevanjem mineralnih surovin

Poleg rednega intenzivnega nadzora v območju cele države so bile v območju Gorenjske, Murske Sobote, Maribora in Posavja še dodatne akcije natančnega pregleda širših območij, v sodelovanju z drugimi inšpektorji (predvsem kmetijskimi, gozdnimi in tržnimi) ter policijo. Intenzivno je bilo tudi sodelovanje s pravobranilci in tožilci. V vseh naštetih primerih gre tudi

za preventivno akcijo, saj je v bližnji prihodnosti možno pričakovati večje potrebe po gramozu (predvsem gradnja avtocest in železnic). V okviru intenzivnega nadzora na Gorenjskem sta bila zasežena 2 bagra, s katerima se je nedovoljeno odkopaval pesek, v območju Maribora zaseg bagra še ni zaključen, v Murski Soboti je še v pripravi. Novih nedovoljenih kopov je vse manj. Pojavljajo se v glavnem le še v območjih večjih in intenzivnih gradenj (npr. avtoceste v Posavju, na Gorenjskem). Poleg večletnega intenzivnega nadzora gradbene (do letos urbanistične) inšpekcije, so k temu pripomogli tudi učinkovitejši ukrepi inšpektorja, določeni z novim ZGO1 - ukrep ustavitve del in vzpostavitve v prejšnje stanje oziroma sanacije pri nelegalnem kopu ter bistveno višje kazni za prekršek – do 30 mio za pravno osebo, do 450.000 za posameznika.

Gradbeni inšpektorji so opravili 1.098 pregledov, izdali 55 odločb (od tega 38 že po novem ZGO1) in podali 27 predlogov sodniku za prekrške. Uvedenih je bilo tudi 7 postopkov upravnih izvršb inšpekcijskih odločb – 1 kop je prisilno saniran; 2 kopa so zavezanci sanirali sami, tik pred prisilno izvršbo; 1 kop je legaliziran; v 3 primerih je izvršba prekinjena in se bo nadaljevala. V vseh primerih so podani tudi predlogi Državnemu pravobranilstvu za odvzem protipravno pridobljene premoženjske koristi. Kot zgoraj navedeno, je gradbena inšpekcija zasegla tudi dva bagra, s katerima se je nedovoljeno izkopaval gramoz ter podala sodniku za prekrške predlog za odvzem. V enem primeru je sodnik že izdal odločbo o odvzemu, v drugem primeru postopek pred izdajo odločbe še ni zaključen.

Nadzor nad postavljanjem postaj mobilne telefonije

Število nedovoljeno postavljenih naprav se zmanjšuje, novo odkritih je vse manj. Prav tako je bistveno upadlo število prijav občanov in drugih oseb.

Gradbeni inšpektorji so opravili 392 pregledov, izdali 55 odločb in podali 12 predlogov sodniku za prekrške.

V letu 2003 je bilo pričetih 26 upravnih izvršb odločb urbanistične inšpekcije za naprave mobilne telefonije - prisilno so bile odstranjene 4 bazne postaje, 3 so bile odstranjene delno prisilno, delno so jih odstranili zavezanci sami, 11 so jih tik pred prisilno odstranitvijo odstranili zavezanci sami, 6 je bilo legaliziranih pred prisilno odstranitvijo, 3 izvršbe so bile prekinjene in še niso zaključene. Z intenzivnim nadzorom in ukrepanjem bomo nadaljevali. Rezultat že več kot dve leti trajajoče akcije je med drugim tudi intenzivno delo investitorjev v postopkih pridobivanja dovoljenj in s tem povečana intenzivnost izdaje dovoljenj.

Nadzor nad uporabo objektov.

ZGO1 določa tudi ukrep gradbenega inšpektorja v primeru uporabe objekta (za katerega je potrebno gradbeno dovoljenje) brez uporabnega dovoljenja. ZGO1 je na novo uvedel tudi ukrep v zvezi s spremembo namembnosti objekta brez predhodno pridobljenega gradbenega in uporabnega dovoljenja. Do sedaj sama sprememba namembnosti, ne da bi bila pri tem opravljena tudi gradbena ali druga dela (za katera bi bilo potrebno dovoljenje), ni bila razlog za izrek inšpekcijskega ukrepa.

Gradbeni inšpektorji so opravili 1.051 pregledov, izdali 172 odločb in podali 32 predlogov sodniku za prekrške. Pri tem je ugotovljeno, da v večini primerov investitorji za uporabo objektov pridobijo uporabna dovoljenja.

Nadzor nad priključevanjem nedovoljene gradnje na gospodarsko javno infrastrukturo.

ZGO1 določa, da gradbeni inšpektor z odločbo naloži upravljavcu infrastrukture, da izvrši odklop nelegalno zgrajenega objekta. Če je nedovoljena gradnja priključena preko legalne gradnje, naloži odklop tudi te. Tako so upravljavci gospodarske javne infrastrukture na podlagi odločb gradbene inšpekcije odklopili 46 objektov. Z odklopi oziroma preprečevanjem priklopov nedovoljenih objektov bomo nadaljevali, saj se s tem učinkovito zmanjšuje možnost uporabe objekta in s tem število nedovoljenih gradenj.

3.2.3. Prioritete po območjih nadzora

Nadzor nad varovanimi in zaščitnimi območji:

- ***območja zaščite po predpisih o varstvu narave***

Vodimo postopke za objekte, obravnavane v Uredbah o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora na območju Triglavskega narodnega parka v občinah Bled, Bohinj, Bovec in Tolmin (Uradni list RS št. 119/2002). Uredbe obravnavajo 76 objektov, za katere so bile v letu 1993 vložene vloge za odlog izvršbe inšpekcijske odločbe. Pregledanih je bilo vseh 76 objektov, opravljen večji del zaslišanj investitorjev oziroma lastnikov. V območju TNP je bilo opravljeno tudi 9 upravnih izvršb inšpekcijskih odločb. Pri rednih pregledih območja je ugotovljeno, da novih nedovoljenih gradenj skoraj ni. Gradbena inšpekcija je v letu 2003 uvedla 24 novih postopkov, od tega le 4 za objekte, za katere bi si investitor moral pridobiti gradbeno dovoljenje. V drugih primerih bi zadostovala lokacijska informacija.

Opravljeni so bili redni kontrolni pregledi območja Ljubljanskega barja, ki je predvideno za bodočo zaščito. V sklopu tega nadzora je bila opravljena tudi prisilna odstranitev pričete nelegalne gradnje 12 novih stanovanjskih objektov. V območju barja večje nedovoljene gradnje sicer niso bile ugotovljene. V sklopu nadzora območja Cerkniškega jezera je bila opravljena tudi prisilna odstranitev nedovoljeno zgrajene počitniške hiše ob jezeru. Tudi v tem območju večje nedovoljene gradnje niso bile ugotovljene.

- ***območja zaščite po predpisih o varstvu kulturne dediščine***

Opravljeni so bili redni pregledi starega mesta Piran, ki je zaščiteno kot arhitekturna dediščina. V sklopu tega nadzora sta bili prisilno odstranjeni dve nadzidavi objektov v starem mestnem jedru (gradnja ene je bila pričeta v letu 2003). Drugih večjih nedovoljenih gradenj ni bilo ugotovljenih. V območju Spominskega parka Trebče ni bila ugotovljena niti ena gradnja, pri kateri bi bil kršen ZGO1.

- ***zaščitena območja vodnih virov***

V teh območjih se pojavljajo predvsem nedovoljena odkopavanja mineralnih surovin, ki pa so glede na posledice, predvsem v zvezi z možnostjo odlaganja odpadnih materialov v nastale kope, tudi najbolj nevarna za okolje, podtalnico in s tem tudi vodne vire. Tako smo opravili več pregledov območij na Gorenjskem – v območju Kranja in Šenčurja, Murske Sobote, Maribora in Posavja. Večje število novih nedovoljenih kopov pri tem ni bilo ugotovljeno – 3 v območju Gorenjske, 2 v območju Murske Sobote, 1 v območju Maribora, 1 v območju Posavja. V vseh primerih je uveden postopek gradbene inšpekcije, izdana inšpekcijska odločba, v enem primeru je že opravljena prisilna izvršba inšpekcijske odločbe, v dveh

primerih zasežen gradbeni stroj, podani predlogi sodniku za prekrške za kaznovanje, državnemu pravobranilstvu za plačilo odškodnine,...

V varovanih območjih so gradbeni inšpektorji opravili 798 pregledov, izdali 93 odločb in podali 14 predlogov sodniku za prekrške. Večje nepravilnosti niso bile odkrite.

Nadzor nad območji razpršene gradnje

Opravljene so bile redne kontrole območij, kjer se pojavljajo posamične ali skupinske gradnje izven območij naselij in izven območij zazidljivih površin - predvsem na območjih kmetijskih, gozdnih, vodnih in drugih površin, kjer izdaja dovoljenj za gradnjo po zakonu ni možna. V sklopu tega nadzora so bile opravljene tudi upravne izvršbe - odstranitve več počitniških objektov v Zasavju - Kisovec (5) in v Pekrah pri Mariboru (10). V obeh primerih je šlo za pričetek nastajanja novih nedovoljenih počitniških naselij v območju kmetijskih površin.

V območjih razpršene gradnje so gradbeni inšpektorji opravili 3849 pregledov, izdali 408 odločb in podali 173 predlogov sodniku za prekrške. Novih območij nedovoljene gradnje pri tem nismo odkrili, pri obstoječih območjih so novogradnje redke.

3.2.4. Ukrepi za povečanje učinkovitosti

Izvajanje upravnih izvršb inšpekcijskih odločb

Gradbeni inšpektorji so v letu 2003 uvedli 307 postopkov upravnih izvršb odločb urbanistične inšpekcije zoper nelegalno zgrajene objekte, to je odstranitev objektov. Pri tem je bilo prisilno odstranjenih 60 objektov, tik pred prisilno odstranitvijo so jih zavezanci sami odstranili 122 in legalizirali 70. V 55 primerih so izvršbe preložene ali prekinjene in se bodo nadaljevale. Med izvršbami lahko omenimo odstranitev začete gradnje 12 stanovanjskih hiš v območju Rakove jelše v Ljubljani, dveh nadzidav stanovanjskih hiš v starem jedru mesta Piran, naselij počitniških hiš v Zasavju in Mariboru, 7 baznih postaj mobilne telefonije, opravljenih 9 upravnih izvršb v območju TNP in še bi lahko naštevali. Za primerjavo povem, da so gradbeni inšpektorji v letu 2002 uvedli 242 postopkov upravnih izvršb odločb urbanistične inšpekcije.

Pri vrstnem redu upravnih izvršb - prisilni odstranitvi nedovoljenih posegov v prostor, smo upoštevali kriterije kot so varovana območja, ogrožanje okolja, varnosti ljudi in prometa, izpostavljenost v prostoru, javno korist ipd.

Denarno prisiljevanje k izvršitvi ukrepov

Gradbeni inšpektorji so izrekli 144 kazni z denarno prisilitvijo, 165 opozoril k izvršitvi določenih dejanj in ukrepov, ter podali 429 predlogov sodniku za prekrške in 9 kazenskih ovadb.

Nadzor nad delom nadzornikov, ki izvajajo gradbeni nadzor

Z novim ZGO1 so določene kazni za nadzornika, če ne izpolnjuje obveznosti, ki obsegajo vse od ugotavljanja skladnosti gradnje s projekti in dovoljenji, do kakovosti in uporabe gradbenih proizvodov. Z učinkovitim in popolnim nadzorom pri gradnji objektov, kot ga morajo po zakonu opravljati nadzorniki, se bo lahko delo gradbenih inšpektorjev omejilo le na redne kontrolne preglede na gradbiščih, saj je naloga nadzornikov popolna kontrola spoštovanja zakona pri gradnji objektov.

Gradbeni inšpektorji so opravili kontrolo 278 objektov v zvezi z delom nadzornikov ter s tem v zvezi z delom izvajalcev in projektantov. Pri tem so opravili 151 zaslišanj, izdali 41 odločb za odpravo nepravilnosti in podali 15 predlogov sodniku za prekrške za kaznovanje zaradi ugotovljenih kršitev zakona. S kontrolo opravljanja nadzora bomo še nadaljevali, saj je bilo pri tem ugotovljeno kar precej nepravilnosti tako pri delu nadzornikov kot tudi pri zagotavljanju nadzora, za kar so zadolženi investitorji.

Nadzor nad priključevanjem nedovoljenih gradenj na gospodarsko javno infrastrukturo.

ZGO1 določa, da gradbeni inšpektor z odločbo naloži upravljalcu gospodarske javne infrastrukture, da izvrši odklop nedovoljeno zgrajenega objekta. Če je nedovoljena gradnja priključena preko legalne gradnje, naloži odklop tudi te. Kot je opisano že zgoraj, so upravjalci gospodarske javne infrastrukture na podlagi odločb gradbene inšpekcije odklopili 46 objektov, zgrajenih brez dovoljenj ali z dovoljenji, pa je bila preko njih priključena nedovoljena gradnja.

Zasegi sredstev, uporabljenih pri nedovoljeni gradnji

ZGO1 določa, da se za predmete, namenjene izvajanju del pri nedovoljeni gradnji, izreče varstveni ukrep odvzema. Določa tudi, da zaseg predmetov, s katerimi se izvajajo nedovoljena gradnja, z odločbo odredi gradbeni inšpektor. Zaseg je določal tudi zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor, vendar dogovor s sodniki za prekrške, ki zaseg in odvzem odredijo in izvedejo po določbah zakona o prekrških, do letos ni bil sklenjen.

V letu 2003 smo po daljšem usklajevanju dela s sodniki za prekrške opravili prva zasega gradbenih strojev s katerimi so nedovoljeno izkopavali gramoz. V enem primeru je sodnik za prekrške že izdal odločbo o odvzemu bagra, v drugem primeru postopek še ni zaključen. Z zasegi teh sredstev bomo nadaljevali, saj se bo s tem učinkovito zmanjšalo število nadovoljenih gradenj.

Označitev inšpekcijskih ukrepov

ZGO1 določa možnost označevanja inšpekcijskih ukrepov in prepovedi na nedovoljenih gradnjah. To vsekakor prispeva k obveščanju javnosti in posameznih oseb o inšpekcijskih ukrepih ter o delu inšpekcije.

V letu 2003 smo z opozorili označevali predvsem zasežene predmete in prepovedi na nekaterih objektih (predvsem prepoved uporabe, prodaje). Odstranitev opozorila, pritrjenega s pečatom, se šteje za kaznivo dejanje. V primeru odstranitve inšpektor poda kazensko ovadbo.

Nadzor nad delom projektantov, revidentov, izvajalcev in odgovornih vodij del

V letu 2003 smo pričeli tudi s kontrolo dela navedenih udeležencev pri graditvi objektov, saj novi ZGO pri teh osebah uvaja drugačno vlogo in delo, kot so ga imeli do sedaj in določa nove in višje kazni.

Gradbeni inšpektorji so s tem v zvezi opravili 202 inšpekcijska pregleda, 117 zaslišanj, izdali 36 odločb, s katerimi so naložili odpravo nepravilnosti ter podali 11 predlogov sodniku za prekrške. Večje nepravilnosti pri tem niso bile ugotovljene.

3.2.5. Redno nadzorstvo, druge aktivnosti

Gradbena inšpekcija je izdala 2.116 odločb, od tega 607 po ZUN, 183 po ZGO in 1.326 po novem ZGO1. Največ odločb – 558 je izdanih v zvezi s stanovanjskimi stavbami, potem 367 v zvezi z manjšimi nestanovanjskimi stavbami (v glavnem pomožni objekti), 130 v zvezi z gostinskimi, trgovskimi ipd. stavbami, itd.. V tem številu odločb so sicer vštete vse odločbe, tako o odpravi nepravilnosti kot tudi o odstranitvi nedovoljeno zgrajenih objektov ali delov objektov. Gradbena inšpekcija je izrekla 170 kazni za denarno prisilitev k izvršitvi izrečenega ukrepa, podala 514 predlogov sodnikom za prekrške za kaznovanje in 13 kazenskih ovadb. Natančnejši podatki so razvidni iz tabel v nadaljevanju teksta.

Davčni upravi smo ažurno odstopali v izterjavo finančne obveznosti v inšpekcijskih postopkih – kazni, plačila taks, stroškov izvršb in drugih stroškov, ki nastanejo v inšpekcijskem postopku. Tu moramo posebej navesti tudi redno dajanje predlogov državnemu pravobranilstvu za odvzem protipravno pridobljene premoženjske koristi in plačilo odškodnine v primerih nedovoljenega odjemanja mineralnih surovin.

Ob tem smo intenzivno reševali in zaključevali stare, nerešene zadeve. Gradbeni inšpektorji so izdali 2195 sklepov o ustavitvi postopka, od tega 1162 v postopkih urbanistične inšpekcije, s katerimi je bila naložena odstranitev nelegalno zgrajenih objektov. Točni podatki o številu reševanja upravnih zadev bodo razvidni iz poročila o reševanju upravnih postopkov.

Prav tako je bila posebna pozornost pri delu usmerjena k čim hitrejšemu začetku izpolnjevanja vseh nalog in zahtev novega zakona o graditvi objektov (ZGO1). V ta namen je skupina inšpektorjev že v drugem mesecu leta pripravila obsežno gradivo z napotki inšpektorjem, kako ukrepati v posameznih primerih kršitev zakona. Pripravljeni so bili tudi osnovni vzorci inšpekcijskih odločb. V mesecu marcu je bil organiziran posvet gradbenih inšpektorjev v zvezi z vodenjem postopkov po ZGO1. Glede na to, da je bilo v praksi največ vprašanj in problemov pri vodenju inšpekcijskih postopkov v zvezi z enostavnimi objekti, predvsem tistimi, za katere zadostuje pridobitev lokacijske informacije (če so sicer za to izpolnjeni vsi z zakonom določeni pogoji), smo v juliju izdelali posebno gradivo z napotki inšpektorjem v zvezi s tem.

V mesecu decembru je bil ponovno del posveta gradbenih inšpektorjev namenjen vodenju postopkov po ZGO1, na katerem so bile posebej obravnavane izkušnje inšpektorjev glede na odločbe druge stopnje v zvezi s pritožbami zoper inšpekcijske odločbe. Na posvetu so bili prav tako obravnavani pravilniki, sprejeti po določbah ZGO1, ki v veliki meri prinašajo tudi nove zadolžitve gradbeni inšpekciji, med drugimi tudi ravno tedaj uveljavljeni pravilnik o vrstah zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov, pogojih za gradnjo enostavnih objektov brez gradbenega dovoljenja in o vrstah del, ki so v zvezi z objekti in pripadajočimi zemljišči (Uradni list RS št. 114/2003).

Pri izobraževanju gradbenih inšpektorjev moramo omeniti tudi kar nekaj izobraževanj in delavnic v zvezi z nadzorom nad uporabo gradbenih proizvodov pri gradnji objektov, saj bo to ena prednostnih nalog gradbene inšpekcije v bodoče. Dejstvo je sicer, da bi nadzor nad gradbenimi proizvodi pri uvozu in prometu z njimi moral opravljati Republiški tržni inšpektorat, ki pa zadovoljivega nadzora še ni zagotovil. Tako smo gradbeni inšpektorji prisiljeni opravljati kontrolo pri ugrajevanju v objekte, saj je to skoraj edina kontrola gradbenih proizvodov. Prav tako je bilo več delavnic in izobraževanj gradbenih in stanovanjskih inšpektorjev v sklopu Twinning programov ob prevzemanju evropskih direktiv pri nadzoru nad ugrajevanjem in uporabo dvigal v objektih.

TABELA ZUN

PREGLED DELA GRADBENIH INŠPEKTORJEV V LETU 2003 - ZUN																						
OBMOČNE ENOTE SKUPAJ		OBJEKTI VISOKE GRADNJE ali STAVBE										OBJEKTI NG ali gradbeni inž. obj.						Drugo		Izvršeno število primerov		
		Stanovanjske					Nestanovanjske					Prom. infrastrukt.,cevovodi,vodi			Drugi obj.			Urbanist. načrtovanje (d.o. in s.p.)	Ostalo			
		Enostanovanjske stavbe	Dvo, tro in več stan. stavbe	Skupinske stanov. stavbe	Hoteli in podobne stavbe	Poslovne stavbe	Stavbe za trgovino ter za storitve	Stavbe za promet in komunikacije	Industrijske stavbe in skladišča	Stavbe za izobraž. razv. bolniš. oskrbo	Druge nestanovan. stavbe	214 Ceste,avtocest.,ulice	212 Železnica	213 Letalske steze	214 Mostovi, avtoceste, predori in podhodi	215 Pristanišča, vodne poti, jezovi in drugo	224 Dalj.kom.in elek.vodi				222 Lok. cev. in kabil	230 Kompleksni industrijski objekti
111	112	113	121	122	123	124	125	126	127	211	212	213	214	215	224	222	230	241	242	U	V	Y
A	B	C																				
I. PREGLEDI OBJEKTOV IN DPP																						
1.	Inšpekcijski pregledi	208	62	19	4	37	25	18	20	5	315	15	2	4	21	7	10	174	0	26	972	
2.	Kontrolni pregledi	792	110	33	11	129	121	112	84	16	1558	52	13	6	59	23	56	788	7	71	4041	
3.	Zaslišanja	403	61	18	8	55	48	27	38	8	659	20	3	1	18	7	14	256	2	26	1672	
II. UKREPI																						
1. ODLOČBE																						
1.1	73.čl. ZUN	42	10	0	0	2	5	6	9	0	148	0	1	0	9	0	2	32	0	8	274	
1.2	75/1 čl. ZUN	3	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	4	0	0	13	
1.3	75/2 čl. ZUN	11	0	0	0	2	0	0	4	0	20	0	0	0	0	0	0	1	0	0	38	
1.4	75/4 čl. ZUN	26	0	0	1	1	1	1	0	0	27	1	0	0	0	0	0	2	0	0	60	
1.5	Podališanja roka	47	4	1	0	4	7	10	5	0	99	5	0	0	1	0	2	32	0	5	222	
1.6	SKUPAJ ODLOČBE	129	14	1	1	9	13	17	18	0	300	6	1	0	10	0	4	71	0	13	607	
2. SKLEPI																						
2.1	O dovolitvi izvršbe	72	2	0	0	10	13	17	14	0	271	2	0	1	16	1	12	51	0	21	503	
2.2	Prisilitev z denarno kaznijo	7	1	1	0	6	2	5	2	0	44	0	0	0	0	0	0	4	0	0	72	
2.3	Odlog izvršitve	58	5	0	0	5	3	16	5	2	134	2	0	0	7	0	0	55	0	4	296	
2.4	Ustavitev postopka	236	14	11	3	40	31	28	32	3	519	15	1	5	27	11	12	152	0	22	1162	
2.5	O stroških	14	4	0	1	6	5	3	3	0	48	0	0	0	0	0	0	9	0	2	95	
2.6	Ostali sklepi	83	4	6	2	5	11	11	8	0	144	1	0	0	2	0	2	56	0	4	339	
2.7	SKUPAJ SKLEPI	470	30	18	6	72	65	80	64	5	1160	20	1	6	52	12	26	327	0	53	2467	
3. PREDLOGI ZA KAZNOVANJE																						
3.1	Sodnik za prekrške	23	1	0	0	3	4	7	2	0	40	1	0	0	2	0	0	15	0	0	98	
3.2	Ovadba	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	
4. IZVRŠBE																						
4.1	Po 2. osebi	5	1	0	1	0	3	5	4	3	35	1	0	0	1	0	0	12	0	3	74	
4.2	Izvršitev	31	10	0	1	9	4	2	3	4	173	7	0	0	2	3	1	61	0	9	320	
III. NADZOR																						
1.	Nad urban.dok.in zakonodajo	173	16	6	2	18	8	6	26	6	195	0	0	0	4	0	5	65	6	18	554	
V. OPRAVILA																						
1.	Odgovori,dopisi,odstop.poročila	553	116	19	23	100	59	53	62	52	992	26	1	10	42	12	25	461	6	405	3017	

TABELA ZGO

PREGLED DELA GRADBENIH INŠPEKTORJEV V LETU 2003 - ZGO																																								
OBMOČNE ENOTE SKUPAJ		OBJEKTI VISOKE GRADNJE ali STAVBE										OBJEKTI NG ali gradbeni inž. obj.						Drugo		Izvršeno število primerov																				
		Stanovanjske			Nestanovanjske							Prom. infrastrukt.,cevovodi,vodi			Drugi obj.			Projektivna podjetja	Izvajalska podjetja (d.o. in s.p.)																					
		Enostanovanjske stavbe 111	Dvo, tro in več stan. stavbe 112	Skupinske stanovanjske stavbe 113	Hoteli in podobne stavbe 121	Poslovne stavbe 122	Stavbe za trgovino ter za storitve 123	Stavbe za promet in komunikacije 124	Industrijske stavbe in skladišča 125	Stavbe za izobraž. razv. bolniš. oskrbo 126	Druge nestanovan. stavbe 127	211 Ceste, avtocest.,ulice 212 Železnica 213 Letališke steze 214 Mostovi, avtoceste, predori in podhodi	215 Pristanišča, vodne poti, jezovi in drugo	221 Dajl.kom.in elek.vodi 222 Lok. cev. in kabi	230 Kompleksni industrijski objekti	241 Objekti za šport in rekreacijo	242 Drugi objekti NG, ki niso uvrščeni drugje																							
A	B	C																			D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	Y
I. PREGLEDI OBJEKTOV IN DPP																																								
1.	Inšpekcijski pregledi	55	30	2	4	29	22	5	20	6	102	6	0	0	19	2	1	23	3	2	331																			
2.	Kontrolni pregledi	218	99	24	20	114	122	20	103	30	133	32	25	2	20	10	8	47	0	8	1035																			
3.	Zaslišanja	74	58	12	4	40	42	3	33	9	65	11	2	3	9	2	1	35	3	0	406																			
II. UKREPI																																								
1. ODLOČBE																																								
1.1	91. čl. po 1. točki ZGO	7	0	0	1	10	6	0	8	5	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0	41																			
1.2	91. čl. po 2. točki ZGO	6	0	0	0	0	2	1	5	0	3	1	0	0	1	0	0	0	0	0	19																			
1.3	91. čl. po 3. točki ZGO	0	2	0	0	5	8	0	6	0	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0	25																			
1.4	91. čl. po 4. točki ZGO	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	5																			
1.5	91. čl. po 6. točki ZGO	3	5	3	0	2	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16																			
1.6	Podaljšanje roka	6	4	6	1	7	10	0	15	9	15	1	0	0	1	0	0	2	0	0	77																			
1.7	SKUPAJ ODLOČBE	23	11	9	2	24	28	1	36	15	25	2	0	0	2	0	0	5	0	0	183																			
2. SKLEPI																																								
2.1	O dovolitvi izvršbe	6	2	0	0	1	4	1	8	1	3	1	0	0	1	0	0	2	0	0	30																			
2.2	Prisilitev z denarno kaznijo	12	10	0	1	2	8	0	6	0	5	0	0	0	1	0	0	1	0	0	46																			
2.3	Odlog izvršitve	2	0	0	1	0	7	1	12	1	5	0	0	0	2	0	0	2	0	0	33																			
2.4	Ustavitev postopka	44	29	3	8	34	34	5	35	37	41	8	5	0	18	4	5	16	0	2	328																			
2.5	O stroških	4	0	0	0	5	2	0	4	0	4	1	0	0	3	0	0	0	1	2	26																			
2.6	Ostali sklepi	7	2	1	0	3	8	1	6	0	6	1	0	0	1	0	0	1	0	0	37																			
2.7	SKUPAJ SKLEPI	75	43	4	10	45	63	8	71	39	64	11	5	0	26	4	5	22	1	4	500																			
3. PREDLOGI ZA KAZNOVANJE																																								
3.1	Sodnik za prekrške, ovadba	7	4	0	1	2	4	1	16	1	6	1	0	0	1	0	0	1	1	0	46																			
4. IZVRŠBE																																								
4.1	Po 2. osebi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1																			
4.2	Izvršitev	19	6	4	3	8	16	1	24	25	20	2	1	0	1	0	0	7	0	0	137																			
III. OPRAVILA																																								
1.	Odgovori, dopisi, odstop, poročila	138	91	10	6	35	59	17	33	6	170	22	7	0	6	2	0	97	3	64	766																			

TABELA ZGO1

PREGLED DELA GRADBENIH INŠPEKTORJEV V LETU 2003 - ZGO-1

OBMOČNE ENOTE SKUPAJ		ZAHTEVNI OBJEKTI Prostornina > 5000m ³ in je > od 10m														MANJ ZAHTEVNI OBJEKTI Prostornina < 5000m ³ in je < od 10m										DRUGO			Realizacija Izvršeno število primerov			
		STAVBE							INŽENIRSKI OBJEKTI							STAVBE							Inž.Obj.									
		Več stanov. in socialno varst. stanov. stavbe	Gostinske, trgovske in administrativne stavbe	Stavbe za promet in komunikacije	Industrijske stavbe in skladišča	Stavbe splošnega družbenega pomena	Nestan. stavbe- verske, kmetijske, spomeniki	Druge nestanovanjske stavbe	Objekti razp. > od 8m, mostovi, predori	Avtoceste, železnica, letališča, luke, žitnice	Energ. obj., daljnovodi, vodovodi, zbirni kanali	Komunalni odpadki, posebni odpadki	Plinovodi, naftovod	Objekti za hrambo in radioaktivne odpadke	Podzemni in objekti z globokim temeljenjem	Objekt vis. > od 18m, konst. prethrap. beton	Eno, dvo in več stanov. in social.- varst. stavbe	Gostinske, trgovske in administrativne stavbe	Stavbe za promet in komunikacije	Industrijske stavbe in skladišča	Stavbe splošnega družbenega pomena	Nestan. stavbe- verske, kmetijske, spomeniki	Druge nestanovanjske stavbe	Drugi objekti, ki niso razvrščeni med zahtevne	Peskokopi, gramoznice	Enostavni objekti	Projektiranje, reviziranje	Izvajalci, nadzor				
																														A	B	C
1. PREGLEDI		223	145	46	184	76	22	111	22	27	83	28	8	0	14	8	1553	307	122	212	85	261	846	406	212	848	62	128	6039			
1.1	Inšpekcijski pregledi	223	145	46	184	76	22	111	22	27	83	28	8	0	14	8	1553	307	122	212	85	261	846	406	212	848	62	128	6039			
1.2	Kontrolni pregledi	155	80	51	57	26	8	143	11	14	31	7	1	0	0	9	871	165	111	100	26	110	293	213	634	279	18	32	3445			
1.3	Zaslišanja	126	67	29	97	31	24	78	19	24	40	13	2	1	13	8	943	187	69	126	39	155	412	240	99	478	14	36	3370			
2. ODLOČBE		11	16	7	10	7	0	1	3	0	0	0	1	0	0	1	38	19	8	11	6	5	6	10	0	7	3	24	194			
2.1	150. člen ZGO-1 1.točka	0	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	11	1	1	0	0	7	0	0	0	1	0	0	25			
2.2	150. člen ZGO-1 2.točka	1	7	3	17	2	0	2	0	0	3	0	0	0	0	2	6	13	6	11	0	9	4	4	0	4	0	0	94			
2.3	150. člen ZGO-1 3.točka	0	0	0	2	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	7	2	0	1	0	0	4	0	0	4	0	0	22			
2.4	150. člen ZGO-1 4.točka	20	13	2	10	1	2	33	2	0	5	0	0	0	0	5	197	37	14	26	6	41	117	47	3	94	4	0	679			
2.5	152. člen ZGO-1	4	2	1	1	0	1	2	0	0	1	0	0	0	0	0	50	6	1	6	0	5	15	8	1	3	0	0	107			
2.6	153. člen ZGO-1	13	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	44	5	2	2	2	4	7	7	0	1	0	0	90			
2.7	154. člen ZGO-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	39	0	0	0	40			
2.8	155. člen ZGO-1	2	0	0	1	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	23	2	0	0	2	3	4	1	3	8	0	0	53			
2.9	158. člen ZGO-1	0	1	4	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	1	6	0	1	0	1	0	0	0	0	22			
2.10	153. in 156. člen ZGO-1 - Uporaba	51	44	17	43	10	3	42	5	0	12	2	1	0	0	8	381	86	33	63	16	75	157	78	46	122	7	24	1326			
2.11	SKUPAJ ODLOČBE	51	44	17	43	10	3	42	5	0	12	2	1	0	0	8	381	86	33	63	16	75	157	78	46	122	7	24	1326			
3. SKLEPI		6	3	4	0	1	0	5	0	0	1	0	0	0	0	0	40	7	3	1	0	11	37	16	4	12	0	1	152			
3.1	O dovolitvi izvršbe	3	0	8	2	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	12	7	4	4	0	1	7	1	2	6	0	1	62			
3.2	Prisilitev z den. kaz. ZGO-1 in ZIN	1	1	5	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	29	8	14	2	0	8	21	7	0	10	0	0	111			
3.3	Odlog izvršitve	12	20	9	12	9	1	9	0	4	8	6	0	0	0	5	185	50	21	28	5	46	93	59	16	107	7	3	715			
3.4	Ustavitev postopka	0	3	3	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	2	1	0	1	4	3	0	7	0	0	39			
3.5	O stroških	2	4	4	1	0	0	2	2	0	2	1	0	0	0	0	52	1	1	4	1	21	18	23	6	24	0	0	169			
3.6	Izbris zaznambe	9	2	4	3	1	0	18	0	0	0	0	0	0	0	0	68	12	10	8	2	11	30	14	12	49	0	0	253			
3.7	Ukrepi po ZIN in ostali sklepi	33	33	37	20	11	1	46	2	4	13	7	0	0	0	6	393	85	55	48	8	99	210	123	40	215	7	5	1501			
3.8	SKUPAJ SKLEPI	33	33	37	20	11	1	46	2	4	13	7	0	0	0	6	393	85	55	48	8	99	210	123	40	215	7	5	1501			
4. KAZNOVANJE		10	24	6	20	0	1	8	0	0	5	0	1	0	0	4	101	35	3	11	4	21	31	19	33	37	4	12	390			
4.1	Sodnik za prekrške	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	10	1	0	0	12			
4.2	Ovadb	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	11	0	0	0	0	0	0	1	2	2	0	1	41			
4.3	Izvršba po 2. osebi	5	7	3	7	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	1	75	22	10	6	6	6	32	12	7	15	2	4	225			
4.4	Izvršitev	5	7	3	7	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	1	75	22	10	6	6	6	32	12	7	15	2	4	225			
5. OPRAVILA		157	79	41	57	19	20	86	1	5	31	11	4	0	4	15	779	111	44	56	21	68	328	382	132	334	31	50	2866			
5.1	Odgovori, dopisi, odstop, poročila	157	79	41	57	19	20	86	1	5	31	11	4	0	4	15	779	111	44	56	21	68	328	382	132	334	31	50	2866			
5.2	Izobraževanje, sestanki, kolegiji, vodenje	Ocena ur : 7768																									SKUPAJ					19215

Na delo gradbene inšpekcije so precej vplivale določene novosti, ki jih je prinesel novi ZGO1. Ena bistvenih novosti novega ZGO-1 je, da je z definicijo pojma »objekt« in razvrstitvijo objektov na 3 kategorije (zahtevni, manj zahtevni in enostavni objekti) zmanjšal število objektov za katere je potrebno dovoljenje na podlagi določil tega zakona glede na prejšnja zakon o graditvi objektov in zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (ZUN). Za večji del enostavnih objektov namreč zadostuje le pridobitev lokacijske informacije, ki jih izdajajo Občine. Prav tako pa mnoga dela, ki so po ZUN predstavljala objekt oziroma poseg v prostor in je bilo zanje potrebno pridobiti vsaj odločbo o dovolitvi priglašenih del, če ne celo lokacijsko dovoljenje, sedaj ne predstavljajo več gradnje, niso objekt v smislu določb ZGO-1, tako zanje ni potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje in tudi ne lokacijske informacije, tudi niso več v pristojnosti nadzora gradbene inšpekcije.

Prav v zvezi s te vrste deli pa je bilo v letu 2003 največ prijav in pripomb tako lokalnih skupnosti kot občanov. Med taka dela, za katera pod določenimi pogoji ni potrebno pridobiti niti lokacijske informacije, sodijo npr. obnove, prenove gospodarske javne infrastrukture in vzdrževalna dela na njej, postavljanje enostavnih objektov na objektih gospodarske javne infrastrukture, različna zemeljska dela na kmetijskih, gozdnih in drugih površinah, zunanje ureditve javnih in drugih površin, postavljanje različnih provizorijev, naprav za obveščanje, vzdrževalna dela na objektih, ipd.. Veliko število navedenih vprašanj in komplicirano ugotavljanje dejanskega stanja v zvezi s te vrste enostavnimi objekti ter mnogimi pojasnjevanji prijaviteljem je zahtevalo od inšpektorjev mnogo dodatnega dela.

Pričakujemo, da bo vprašanj in prijav lokalnih skupnosti v zvezi s tem manj po sprejetju Pravilnika o vrstah zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov, pogojih za gradnjo enostavnih objektov brez gradbenega dovoljenja in o vrstah del, ki so v zvezi z objekti in pripadajočimi zemljišči (Uradni list RS št. 114/2003), ki je začel veljati 06. decembra 2003. Pravilnik natančno določa med drugim tudi vrste del, za katere ni potrebna niti lokacijska informacija in dela, za katera zadostuje pridobitev lokacijske informacije.

Ob navedenih aktivnostih gradbene inšpekcije, ki so prispevale k učinkovitosti nadzora in odpravljanju nedovoljenih gradenj v državi, k temu prispevajo tudi mnogo višje kazni in druge sankcije, določene v novem ZGO-1, glede na prejšnji zakon o graditvi objektov. Predvsem omenimo tu stopnjevano finančno prisiljevanje k izvršitvi inšpekcijskega ukrepa (do vrednosti 500 mio SIT, če je zavezanec pravna oseba); vpis zastavne pravice na zavezančeve nepremičnine – za poplačilo kazni in stroškov v inšpekcijskem postopku; odklop nedovoljeno zgrajenega objekta od gospodarske javne infrastrukture, pa tudi legalnega objekta, če je preko njega priključen nedovoljeno zgrajeni objekt; možnost odvzema licence oziroma izbrisa iz imenika zbornice pooblaščenega arhitekta in pooblaščenega inženirja v primeru kršitve predpisov, itd..

Problemi v zvezi z nedovoljenimi gradnjami se zmanjšujejo, tako po številu kršitev zakona kot tudi po teži kršitev. Tako so npr. v letu 2003 gradbeni inšpektorji izdali 2.116 odločb, v letu 2002 še 3.183 odločb, ob praktično enakem številu inšpekcijskih pregledov (15.863 pregledov v letu 2003 in 16.562 pregledov v letu 2002). Navedeno pomeni, da je kršitev predpisov manj kot jih je bilo. Od navedenega števila odločb je bilo v letu 2003 le 953 odločb s katerimi je bila naložena odstranitev nedovoljeno zgrajenih objektov ali delov objektov, v letu 2002 pa je bilo takih odločb še 1.657, torej skoraj še enkrat toliko. Druge odločbe so izdane predvsem v zvezi z odpravo raznih nepravilnosti – kot npr. imenovanje nadzornika, ureditev gradbišča, ipd.

3.3. STANOVANJSKA INŠPEKCIJA – PRISTOJNOST IN POOBLASTILA

Stanovanjska inšpekcija je v oktobru letošnjega leta pričela z delom po določbah novega stanovanjskega zakona (Uradni list RS št. 69/2003 - SZ1). Prejšnji Stanovanjski zakon je določal inšpekcijski nadzor večstanovanjskih hiš v zvezi z obveznostjo lastnikov, da jih vzdržujejo na način, ki omogoča njih normalno rabo in, da zagotovijo popravilo, ki je potrebno, da se odvrne škoda, ki jo povzroča stanovanje na stanovanju drugega lastnika ali na skupnih delih objekta. Določal je tudi nadzor nad opravljanjem dejavnosti v stanovanjih. Novi stanovanjski zakon določa nadzor nad uresničevanjem javnega interesa na stanovanjskem področju, to je predvsem zagotavljanje takšnega stanja večstanovanjske stavbe, da je omogočena njena normalna raba ter zagotavljanje pogojev za učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb.

3.3.1. Izpolnjevanje plana dela

Prioritete pri delu

- ***Nadzor nad vzdrževanjem dvigal v večstanovanjskih objektih***

Planirano inšpekcijsko nadzorstvo je bilo opravljeno v Novem mestu in v Kranju. Večjih problemov pri vzdrževanju dvigal nismo ugotovili. Zoper etažne lastnike, ki ne naročajo rednih pregledov, so bile v Novem mestu izdane 3 in v Kranju 4 ureditvene odločbe.

- ***Nadzor nad vzdrževanjem skupnih kotlovnice***

Planirani pregledi vzdrževanja večjih skupnih kotlovnice so bili opravljeni v Mariboru in Murski Soboti. Pregledi so bili opravljeni predvsem pri pooblaščenih upravnikih teh sistemov. Večjih problemov pri vzdrževanju nismo ugotovili. Zoper etažne lastnike, ki ne zagotavljajo rednega vzdrževanja, so bile v Mariboru izdane 3 in v Murski Soboti 1 ureditvena odločba.

- ***Nadzor nad vzdrževanjem najemnih stanovanj***

Prednostno in tekoče je bilo reševanje vseh prijav, ki se nanašajo na pritožbe najemnikov v zvezi s kršitvami obveznosti lastnikov teh stanovanj, predvsem o vzdrževanju. Stanovanjski inšpektorji so opravili 91 ogledov stanovanj, izdali 45 odločb in 17 opozoril. Pričakovanja oziroma zahteve najemnikov po vzdrževalnih delih so sicer večinoma prevelike, zato je tudi veliko število prijav v zvezi s tem.

Ukrepi za povečanje učinkovitosti

Stopnjevali smo izrekanje opozoril in mandatnih kazni po določbah zakona o inšpekcijskem nadzoru. Izrečenih je bilo 75 opozoril, od tega 17 v zvezi z vzdrževanjem najemnih stanovanj, s katerimi so bili zavezanci opozorjeni k izpolnitvi določenih obveznosti. V 3 primerih, ko zavezanci kljub opozorilu obveznosti niso izpolnili, so bile izrečene mandatne kazni. Podali smo tudi 9 predlogov sodniku za prekrške.

3.3.2. Redno nadzorstvo, druge aktivnosti

Stanovanjski inšpektorji so uvedli 445 postopkov, od tega 92 po novem stanovanjskem zakonu. Največ zadev je v zvezi z vzdrževanjem skupnih prostorov, delov in naprav (110) in povzročanjem škode na drugem stanovanju (107), potem onemogočanjem normalne rabe skupnih prostorov, vzdrževanjem najemnih stanovanj in drugo. Število postopkov je približno enako kot v letu 2002. Opravili so 236 inšpekcijskih pregledov, izdali 146 odločb, 79 opozoril, 47 predlogov sodniku za prekrške, 29 sklepov o dovolitvi izvršbe inšpekcijske odločbe, podali tudi 25 predlogov občinam za prisilno izvršitev inšpekcijske odločbe. Predlogi za uvedbo postopka zaradi prekrška so bili podani največkrat na podlagi poročil policije in se nanašajo na kršitev stanovanjskega zakona pri oddajanju stanovanj brez sklenitve najemne pogodbe oziroma njene predložitve v registracijo pristojnemu upravnemu organu.

3.4. GEODETSKA INŠPEKCIJA – PRISTOJNOST IN POOBLASTILA

Geodetska inšpekcija opravlja nadzorstvo nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti, izvajanjem geodetske dejavnosti in izvajanjem geodetskih storitev, kot to določa zakon o geodetski dejavnosti (Uradni list RS, št. 8/00) in predpisi, izdani na njegovi podlagi. Novi Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS št. 110/2002 – ZUreP), ki je pričel veljati 01.01.2003, je prinesel geodetski inšpekciji dodatno pristojnost nadzora nad določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov, ki se nanašajo na geodetske storitve.

3.4.1. Prioritete pri delu

Kot v lanskem smo tudi v letu 2003 zaradi kadrovskih težav zagotavljali le nujni nadzor nad opravljanjem geodetskih storitev.

3.4.2. Redno nadzorstvo – druge aktivnosti

Uvedenih je bilo 33 postopkov geodetske inšpekcije. Večina prijav se nanaša na opravljanje geodetskih storitev na terenu in njihove domnevne nepravilnosti. Številni občani se obračajo na geodetsko inšpekcijo v upanju, da se bodo v primeru nestrinjanja z vzpostavitvijo katastrske meje v naravi izognili sodnemu postopku določitve meje in s tem povezanim stroškom. V obravnavanih primerih smo preverili tudi ali ima geodetsko podjetje pridobljeno dovoljenje za izvajanje geodetskih storitev ter ali je posamezne storitve, ki so podlaga za urejanje mej zemljišč in parcelacijo, opravljal geodet z ustrežno strokovno izobrazbo in z opravljenim posebnim strokovnim izpitom. V enem primeru je bila geodetskemu podjetju izdana odločba o odpravi nepravilnosti med postopkom ureditve in obnove meje.

Obravnavali smo tudi več prijav v zvezi z odstranitvijo mejnikov. V enem primeru smo podali predlog sodniku za prekrške, najpogosteje pa je težko dokazati povzročitelja odstranitve mejnika. Prijave običajno temeljijo le na obtožbah "sosedu" in so brez dokazil. Za leto 2001, ko je bila z zakonom o geodetski dejavnosti uzakonjena geodetska inšpekcija, je bilo značilno veliko število pritožb nad zaračunavanjem geodetskih storitev, v letu 2003 te vrste pritožb ni bilo več.

3.5. ZAKLJUČEK

Pri delu gradbene inšpekcije lahko povzamemo, da se problemi v zvezi z nedovoljenimi gradnjami zmanjšujejo, tako po številu kršitev zakona kot tudi po teži kršitev. Da je temu tako, dokazuje tudi podatek, da je bilo v letu 2003 ob skoraj enakem številu inšpekcijskih pregledov (ca 16.000) kot v letu 2002, ugotovljenih ca 1/3 manj kršitev zakona in pri tem skoraj 1/2 manj nedovoljenih gradenj. Temu je prispevalo tako opravljanje številnih prisilnih izvršb odločb gradbene inšpekcije, ustrezno informiranje medijev pri tem in druga dejanja inšpekcijskega nadzorstva, kot tudi večje kazni in drugi ukrepi, ki jih je prinesel novi ZGO1. O pomembnosti opravljanja prisilnih izvršb (odstranitve nelegalnih objektov) priča tudi dejstvo, da smo prvotno predvidenih 25 mio SIT za izvršbe med letom povečali na 80 mio SIT. Sredstva, ki jih sicer založimo iz proračunskega denarja, se tekoče vračajo v proračun (tudi s pomočjo izterjave preko DURS).

Zmanjšujejo se tudi problemi nedovoljenega odjemanja mineralnih surovin. Ob rednem nadzoru gradbenih inšpektorjev je vzpostavljeno tudi dobro sodelovanje z rudarsko inšpekcijo in policijo. S pomočjo državne pravobranilke je poleg velikega števila sodnih postopkov za odvzem premoženjske koristi uvedenih tudi vse več postopkov davčne in tržne inšpekcije. Pri nadzoru nad nelegalnim odjemanjem gramozov je gradbena inšpekcija ob koncu leta opravila tudi prva zasega gradbenih strojev.

Prav tako pri nadzoru stanovanjske inšpekcije ugotavljamo solidno vzdrževanje skupnih delov in naprav objektov (dvigal, kotlovnice) v stanovanjskih objektih, tudi pri vzdrževanju najemnih stanovanj ni večjih nepravilnosti.

Tudi geodetska inšpekcija pri kontroli dela geodetskih podjetij ni ugotovila nepravilnosti, le v enem primeru je bila izdana inšpekcijska odločba.

4. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO ENERGETSKE INŠPEKCIJE

4.1. PRISTOJNOST IN POOBLASTILA

Inšpekcija za energijo izvaja nadzor nad izvajanjem zakonov, tehničnih predpisov, standardov in drugih predpisov, ki veljajo za področje elektroenergetike, termoenergetike in plinovodnih sistemov. Naloge in pristojnosti inšpekcijskega nadzora so predpisane z Energetskim zakonom (Uradni list RS, št. 79/99 in 8/00) in tehničnimi predpisi, ki veljajo na podlagi Energetskega zakona in Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 59/99, 31/00 in 54/00).

Skupno dvajset inšpektorjev energetske inšpekcije so v letu 2003 opravljali redne naloge inšpekcijskega nadzora nad izpolnjevanjem predpisov iz svoje pristojnosti pri zagotavljanju varnega in zanesljivega obratovanja energetskih naprav, to je naprav za proizvodnjo toplotne in električne energije, prenosnega in distribucijskega omrežja za električno energijo in zemeljski plin in drugih naprav za oskrbo z energijo.

V skladu s pristojnostjo, predpisano z Energetskim zakonom, inšpekcija za energijo nadzira dve temeljni strokovni področji:

- A: ELEKTROENERGETIKO
- B: TERMOENERGETIKO IN PLINOVODNE SISTEME

Temeljna naloga inšpekcije za energijo je zagotavljanje nadzora varnega in zanesljivega obratovanja vseh energetskih naprav, napeljav in postrojenj.

V skladu z načinom in vsebino inšpekcijskih pregledov, predpisanih s tehničnimi predpisi, inšpekcija za energijo opravlja predpisane redne in izredne inšpekcijske preglede pri načrtovanju, gradnji, obratovanju in vzdrževanju naslednjih energetskih objektov in naprav:

- **ELEKTROENERGETIKA:**

- Proizvodnja električne energije v termoelektrarnah in v nuklearni elektrarni
- Proizvodnja električne energije v hidroelektrarnah
- Prenosno omrežje (400-110 kV) – daljnovodi, razdelilno transformatorsko postaje
- Distribucijsko omrežje (110-0,4 kV) – daljnovodi, transformatorske postaje
- Porabniki električne energije
- Elektroenergetske naprave, ki vsebujejo PCB

- **TERMOENERGETIKA IN PLINOVODNI SISTEMI**

- Odobritev postavitve parnih naprav
- Prvi pregled za izdajo dovoljenja za obratovanje parnih naprav
- Redni inšpekcijski pregledi parnih naprav
- Izredni inšpekcijski pregledi parnih naprav
- Inšpekcijski pregledi plinskih sistemov

4.2. ORGANIZACIJA INŠPEKCIJE

Elektroenergetika

Na področju elektroenergetike je v letu 2003 inšpekcijski nadzor opravljalo 15 elektroenergetskih inšpektorjev v 8-ih območnih enotah.

Območna enota	Število inšpektorjev	Pristojnost nadzora
Ljubljana	4	Celotno področje OE
Kranj	2	Celotno področje OE
Maribor	2	Celotno področje OE
Celje	2	Celotno področje OE
Koper	2	Celotno področje OE
Murska Sobota	1	Celotno področje OE
Nova Gorica	1	Celotno področje OE
Novo mesto	1	Celotno področje OE
Skupaj	15	

Tabela 1: Delo inšpektorjev po območnih enotah

Glede na tehnične značilnosti elektroenergetskih naprav izključna krajevna pristojnost posameznih inšpektorjev glede na območja po posameznih Upravnih enotah vedno ni mogoča. Prenosno in distribucijsko elektroenergetsko omrežje povezuje namreč celotno državno ozemlje, posamezne tehnično zaključene celote pa zajemajo celo več Območnih enot, zato pristojnost nadzora ni mogoče deliti po mejah občin. Inšpekcijski nadzor se opravlja za posamezne tehnično zaključene celote in ga opravi en inšpektor, ki zapisniško poda ugotovitve in odredi morebitne ukrepe za celotno tehnično zaključeno celoto.

Krajevna pristojnost inšpektorjev po posameznih Območnih enotah za ostale elektroenergetske objekte so določene glede na število in zahtevnost elektroenergetskih postrojev in naprav. Glede na predpisane inšpekcijske preglede je v času bolniške odsotnosti, rednih letnih dopustov potrebna pomoč inšpektorjev iz drugih Območnih enot, da so lahko opravljeni inšpekcijski pregledi tistih postrojev in naprav, kjer je to mogoče samo v času, ko naprave ne obratujejo in so izven obratovanja v času remontov ali drugih izrednih posegov.

Termoenergetika in plinovodni sistemi

Inšpektorji parnih kotlov so sistemizirani v treh območnih enotah in sicer v Ljubljani, Mariboru in Celju. Število parnih kotlov in drugih parnih naprav po območju Republike Slovenije namreč zadosti polni zaposlenosti petih inšpektorjev in ni potrebe po zaposlovanju v drugih območnih enotah.

Število inšpektorjev po posameznih območnih enotah je določeno na podlagi sistemiziranega števila inšpektorjev in številom parnih naprav po posameznih območnih enotah tako, da je dosežena polna zaposlenost posameznega inšpektorja in optimalni stroški predpisanih inšpekcijskih pregledov. Tako inšpektor iz Območne enote Maribor opravlja inšpekcijski nadzor tudi na področju Območne enote Murske Sobote, inšpektorji iz Območne enote Ljubljana pa na področju Območnih enot Kranj, Nova Gorica, Koper in Novo mesto. Ker gre

pri delu inšpektorjev parnih kotlov za predpisane periodične preglede parnih naprav v industrijskih kotlovnica, termoelektrarnah in toplarnah, kar je vezano na čas remontov omenjenih objektov, je v primeru bolniške odsotnosti ali med letnimi dopusti občasno potrebno medsebojno sodelovanje vseh inšpektorjev parnih kotlov na celotnem področju nadzora.

Območna enota	Število inšpektorjev	Pristojnost nadzora
Ljubljana	3	Celotno področje OE Ljubljana
Kranj	/	Inšpektorji iz OE Ljubljana
Maribor	1	Celotno področje OE Maribor
Celje	1	Celotno področje OE Celje
Koper	/	Inšpektorji iz OE Ljubljana
Murska Sobota	/	Inšpektor iz OE Maribor
Nova Gorica	/	Inšpektorji iz OE Ljubljana
Novo mesto	/	Inšpektorji iz OE Ljubljana
Skupaj	5	

Tabela 2: Število inšpektorjev po območnih enotah

4.3. UGOTOVITVE PRI INŠPEKCIJSKEM DELU

4.3.1. Elektroenergetika

Delo elektroenergetske inšpekcije je v potekalo po sprejetem planu in realizaciji dela za leto 2003 na 25000 elektroenergetskih objektih in napravah. Na področju inšpekcijskih pregledov elektroenergetskih naprav pri distributerjih in uporabnikih je bilo opravljenih več inšpekcijskih pregledov, kot je bilo planirano. Sicer pa je ravno to področje tisto, kjer se pri inšpekcijskem nadzorstvu ugotavlja največ pomanjkljivosti in nespoštovanje zakonov in tehničnih predpisov. Najpogostejše nepravilnosti, ugotovljene pri inšpekcijskih pregledih, so naslednje:

1. Pri inšpekcijskih pregledih elektroenergetskih naprav na napetostnih nivojih od 0,4 KV do 400KV se permanentno ugotavlja slabo vzdrževanje elektroenergetskih naprav v lasti gospodarskih družb, to je pri porabnikih električne energije, kjer poleg tehničnih problemov beležimo tudi povsem pravne probleme glede lastništva in pristojnosti upravljanja naprav.
2. Glede vzdrževanja elektroenergetskih objektov v lasti gospodarskih javnih služb za prenos in gospodarskih javnih služb za distribucijo električne energije so bile pri inšpekcijskih pregledih ugotovljene pomanjkljivosti, ki bi lahko bistveno vplivale na varnost in zanesljivost obratovanja elektroenergetskih objektov. Te so bile odpravljene v odrejenih rokih.

Gospodarske javne službe za prenos in distribucijo električne energije opravljajo s tehničnimi normativi določena periodična opravila na elektroenergetskih objektih v večjem obsegu v predpisanih rokih. Na inšpekcijskih pregledih se je ugotovilo tudi nekaj odstopanj od določenih rokov. Ugotovljeno je bilo, da razlogi za odstopanja tičijo v dejstvu, da elektroenergetskega objekta ni mogoče odklopiti iz elektroenergetskega sistema zaradi

energetskih razlogov, ker naprave obratujejo v skladu s sprejeto elektroenergetsko bilanco in tako določenimi roki za remonte.

Poseben problem predstavljajo pomanjkljivo koordinirani termini za remonte velikih proizvodnih objektov, ki so praviloma v poletnem času. Ob izpadu večjega, trenutno delujočega vira, ima lahko to za posledico razpad elektroenergetskega sistema, posebno še v zaostrenih pogojih obratovanja v interkonekciji.

3. Posebno poglavje inšpekcijskega nadzorstva predstavljajo nedovoljeni priključki objektov, zgrajenih brez ustreznih dovoljenj ter izpolnjevanje pogojev, določenih s tehničnimi predpisi za elektroenergetske objekte pri porabnikih, da se jim lahko začasno ustavi dobava električne energije oziroma se jih odklopi iz omrežja. Elektrodistribucijska podjetja, ki dobavljajo električno energijo upravičenim in tarifnim odjemalcem električne energije, iščejo vse mogoče praznine v zakonodaji, da ne bi ustavile dobave oziroma opravile odklopov. Pričakujemo, da se bo stanje s popolnim odpiranjem trga z električno energijo poleti 2004 še poslabšalo, saj bodo še bolj prevladali finančni oziroma kapitalski interesi nad vsemi drugimi.

Pri inšpekcijskih pregledih je bilo ugotovljenih tudi nekaj primerov izdanih elektroenergetskih soglasij v nasprotju z veljavno zakonodajo in nato tudi izveden priklop takšnih objektov na elektroenergetsko omrežje. Tudi tu je razlog v nedorečeni zakonodaji, predvsem v pomanjkanju podzakonskih aktov, ki bi precizirali in nedvoumno določili, pod kakšnimi pogoji je mogoče priključevati novozgrajene objekte na infrastrukturo.

4. Inšpekcijsko nadzorstvo elektroenergetskih objektov pri porabnikih-objektih javnega pomena (šole, vrtci) so pokazali slabo oziroma nikakršno vzdrževanje in dvomljiva dokazila o opravljenih periodičnih pregledih in meritvah na elektroenergetskih objektih. Izvajalci električnih meritev na NN instalacijah so pogosto nestrokovni, merila za dodelitev dovoljenja za opravljanje dejavnosti so preblaga, kar ima za posledico nestrokovno opravljene meritve.

Zaradi požara v Osnovni šoli Podzemelj pri Metliki in še nekaterih požarov v letu 2002 je bila takoj začeta organizirana akcija inšpekcijskih pregledov šol in vrtcev, ki se je zaradi obsežnosti nadaljevala tudi v letu 2003. Objekti javnega pomena bodo tudi v prihodnje deležni večje pozornosti, ker so v teh objektih ugotovljene številne nepravilnosti in pomanjkljivosti na elektroenergetskih napravah.

5. Pri opravljanju inšpekcijskega nadzorstva elektroenergetskih naprav, vgrajenih v potencialno eksplozijsko ogroženih prostorih so se pokazale velike pomanjkljivosti predvsem pri vzdrževanju naprav v eksplozijsko varni izvedbi. Republika Slovenija je že sprejela ustrezno zakonodajo, usklajeno z direktivami evropske unije (direktiva 94/9/ES). V maju 2002 je Slovenijo obiskala komisija Evropske Unije, da bi preverila, kako Slovenija izpolnjuje sprejete direktive, predvsem direktive ATEX 118.a in ATEX 137. S programom dela je bila omenjena komisija zadovoljna vendar je potrebno glede na dosedanje ugotovitve okrepiti preglede naprav v eksplozijsko ogroženih prostorih.
6. Inšpekcijsko nadzorstvo elektroenergetskih objektov, ki vsebujejo PCB in PCT se je opravljalo koordinirano z inšpekcijo za okolje. Namen teh inšpekcijskih pregledov je odkrivanje naprav ki vsebujejo PCB in PCT, zagotavljanje varnega obratovanja in sledljivost po končanem obratovanju, ko postanejo te naprave nevaren odpadek. Akcija ugotavljanja količine energetskih transformatorjev, ki bi zaradi svoje starosti lahko bili kontaminirani z PCB ali PCT je v zaključni fazi.

4.3.2. Termoenergetika in plinovodni sistemi

Na podlagi določb Pravilnika o tehničnih normativih za postavitve, nadzor in obratovanje parnih kotlov in naprav (Uradni list RS, št. 114/2003) je v glavno knjigo parnih naprav vpisanih 842 parnih kotlov in drugih parnih naprav, za katere so z navedenimi tehničnimi predpisi za parne naprave predpisani redni periodični inšpekcijski pregledi in drugi pregledi, ki pogojujejo izdajo kotelne knjižice, ki je predpisana kot obratovalno dovoljenje za parne naprave.

Inšpekcijsko nadzorstvo na področju termoenergetike je potekalo po določilih Energetskega zakona in veljavnih tehničnih predpisih za parne naprave. Pri svojem delu inšpektorji že nekaj let zapored ugotavljamo, da se povprečna starost parnih naprav (parnih in vročevodnih kotlov, parnih posod) povečuje saj število novo postavljenih parnih naprav ne dosega števila parnih naprav, ki jim je potekla življenska doba. V letu 2003 je prišlo do občutnih sprememb in je bilo po dolgih letih prvič zabeleženo občutno povečanje števila postavitve novih parnih naprav in sicer za 70 % v primerjavi s preteklim letom. V večini primerov gre za manjše enote v industrijskih kotlovnica in modernizacijo tehnoloških procesov, predvsem v farmacevtski industriji. Od novo postavljenih kotlov je potrebno omeniti pričetek obratovanja novega parnega kotla v papirnici Vipap v Krškem, ki je največji novopostavljeni parni kotel v zadnjih 15. letih in bo z bodočo prigraditvijo plinske turbine služil kot vir za kombinirano proizvodnjo toplotne in električne energije, kar je tehnično najbolj racionalna pretvorba primarne energije. Nadaljnji trend povečevanja števila novih kotlov kaže tudi povečano število izdanih odobritev postavitve novih kotlov, kar bo realizirano v letu 2004.

Starost parnih naprav ima za posledico večje število okvar saj je bilo v letu 2003 opravljenih 15 % več izrednih inšpekcijskih pregledov, kot v preteklem letu, kar je posledica tudi slabega vzdrževanja in pomanjkanja sredstev. Vsakoletno povečanje števila okvar na parnih kotlih traja že nekaj let in glede na starost teh naprav takšen trend pričakujemo tudi v prihodnje. Delno pomanjkljivo vzdrževanje opazimo že pri rednih inšpekcijskih pregledih vendar vseh napak ni mogoče ugotoviti in se pokažejo šele pri obratovanju, saj kotli mnogokrat zaradi spremenjenih tehnoloških postopkov v proizvodnji in s tem spremenjenih potreb po toplotni energiji pogosto obratujejo pri neugodnem režimu, največkrat pri premajhni obremenitvi. Vse to dodatno vpliva na krajšo življensko dobo parnih naprav.

V vseh primerih okvar so bili izdani ukrepi za odpravo nepravilnosti in so bile napake tudi uspešno odpravljene, kar dokazuje strokovnost inšpektorjev parnih kotlov in se enake okvare pri nadaljnjem obratovanju niso pojavljale.

Pri inšpekcijskih pregledih so bile ugotovljene največkrat naslednje nepravilnosti:

- Netesnost zvarnih spojev dimnih cevi in zadnje stene pri parnih blok kotlih
- Deformacije dimnih in parnih cevi
- Pomanjkljivo vzdrževanje varnostne in regulacijske opreme
- Nepravilno delovanje naprav za kemično in termično pripravo vode
- Nepravilna nastavitve parametrov zgorevanja pri gorilnikih na kurilno olje in nepravilno zgorevanje pri kotlih na lesno kurjavo

4.4. OBSEG OPRAVLJENIH INŠPEKCIJSKIH PREGLEDOV

Objekti	Število zadev	Število oprav. pregledov	Izdane odločbe
Termoelektrarne in NE Krško		16	
Hidroelektrarne in male hidroelektrarne		91	
Prenosno omrežje DV, RTP (400-110 kV)		138	
Distribucijsko omrežje DV, TP (110-0,4 kV)		1122	
Uporabniki-javni objekti		648	
Naprave z vsebnostjo PCB		22	
Nepravilni priklopi – nedovoljene gradnje		50	
Izklopi pri nedovoljenih gradnjah		19	
Eksplozijsko varne naprave		32	
Skupaj	1865	2138	392

Tabela 3: Elektroenergetika

Objekti	Število zadev	Število oprav. pregledov	Izdane odločbe
Redni inšpekcijski pregledi parnih naprav		338	
Izredni inšpekcijski pregledi parnih naprav		37	
Odobritev postavitve parnih naprav		84	
Prvi pregled za izdajo dovoljenja za obratovanje		106	
Racionalna raba energije		14	
Skupaj:	396	579	26

Tabela 4: Termoenergetika in plinski sistemi

	Število zadev	Število oprav. pregledov	Izdane odločbe
Elektroenergetika	1865	2138	392
Termoenergetika	396	579	26
Skupaj:	2261	2717	418

Tabela 3: Skupno število pregledov

4.5. ZAKLJUČEK

Glede na dejstvo, da je bilo v letu 2003 opravljenih 2717 inšpekcijskih pregledov je 15 elektroenergetskih inšpektorjev in 5 inšpektorjev parnih kotlov povprečno opravilo 136 inšpekcijskih pregledov, kar glede na leto 2002 pomeni 8,6 % povečanje in pomeni polno zaposlenost inšpektorjev glede na predpisan obseg dela pri enem inšpekcijskem pregledu. Skupno število opravljenih pregledov je glede na plan dela manjše za 7 % in je v okviru planirane zaposlenosti, ker ni mogoče natančno določiti obseg dela in zahtevnosti posameznega inšpekcijskega pregleda.

Po področjih dela je bilo glede na plan opravljenih več pregledov na elektrodistribucijskem omrežju in javnih objektih. Opravljenih je bilo manj pregledov nedovoljenih gradenj, kjer gradbeni inšpektorji po določbah Zakona o graditvi objektov odredijo ukrepe, med katerimi je tudi prepoved priklopa na infrastrukturo. V sodelovanju z inšpekcijo za okolje je bilo opravljenih tudi manj pregledov objektov s PCB in PCT, ker je bilo število objektov zaradi nepopolnih informacij v planu precenjeno.

Povzetek ugotovitev pri inšpekcijskih pregledih in ocena stanja energetskih naprav je naslednja:

- neredno opravljanje predpisanih meritev in nastavitvev zaščitnih naprav – predvsem pri malih HE do moči 1 MW in tudi drugih elektroenergetskih napravah
- kritično stanje primarne in sekundarne opreme pri večjih odjemalcih
- slabo stanje naprav na elektrodistribucijskem omrežju
- slabo stanje elektroenergetskih instalacij v objektih javnega pomena
- nepridobljeni certifikati o skladnosti vgrajene opreme v eksplozijsko ogroženih prostorih in pomanjkljivo vzdrževanje
- pomanjkljivosti pri obratovanju naprav za pripravo vode v termoenergetskih objektih, predvsem v industrijskih kotlovnica
- pomanjkljivo vzdrževanje in kontrola delovanja varnostne opreme pri parnih napravah
- stalen trend naraščanja okvar parnih naprav zaradi starosti in iztrošenosti
- opazno je povečanje števila novopostavljenih parnih naprav, kar je po nekajletni stagnaciji znak za bodočo boljšo izrabo primarnih goriv in izboljšanje okolja zaradi manjših emisij

Kljub precejšnji obremenjenosti inšpektorjev je bil inšpekcijski nadzor energetskih naprav kvalitetno opravljen, kar dokazuje tudi razmeroma majhno število okvar glede na zastarelost energetskih naprav. Prav tako ni bilo nobene nesreče s smrtnim izidom ali večje premoženjske škode. Oskrba z energijo, tako električno kot toplotno v sistemih daljinskega ogrevanja in z zemeljskim plinom, je bila dobra. Okvare na energetskih napravah so bile posledica zastarelosti naprav ali pomanjkljivega vzdrževanja in pri nobeni okvari ni bil vzrok pomanjkljiv ali nestrokoven inšpekcijski nadzor.

5. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO RUDARSKE INŠPEKCIJE

5.1. PRISTOJNOST IN POOBLASTILA

Inšpekcija za rudarstvo izvaja inšpekcijski nadzor v gospodarskih subjektih, ki raziskujejo in izkoriščajo mineralne surovine, pri subjektih, ki izvajajo rudarska dela pri raziskovanju in izkoriščanju mineralnih surovin in pri graditvi podzemnih objektov ter pri izvajanju drugih rudarskih del.

Pooblastila in pristojnosti so opredeljene v naslednjih predpisih:

- Zakon o rudarstvu (Ur.l.RS, št. 56/99 – v nadaljevanju Zrud);
- Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Ur.l.RS, št. 56/99 – v nadaljevanju ZVZD);
- Zakona o inšpekciji dela (Ur.l. RS, št. 38/94, 32/97, 36/00);
- Zakon o inšpekcijskem nadzoru (Ur.l. RS, št. 56/02);
- Zakon o splošni varnosti proizvodov (Ur.l.RS, št. 23/99)
- Zakon o standardizaciji (Ur.l. RS, št. 59/99);
- Zakon o akreditaciji (Ur.l. RS, št. 59/99);
- Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Ur.l. RS, št. 59/99);

Periodika izvajanja inšpekcijskega nadzora inšpekcije za rudarstvo je določena v 89.členu ZRud. Na podlagi omenjene določbe je inšpekcija dolžna najmanj enkrat v šestih mesecih opraviti nadzor nad izvajanjem rudarskih del, ki jih ogroža metan, drugi plini, vdori vode, mulja in blata, nevarni premogov prah, kremenov prah ali živosrebrni hlapi ter prostore, kjer je nevarnost radioaktivnih sevanj in v primerih, ko je tveganje za nevarne pojave povečano. Pri rudarskih delih, ki niso zajeta v prej navedenem tekstu, mora inšpekcija opraviti nadzor najmanj enkrat letno. Poleg navedenih dolžnosti pa mora inšpekcija na podlagi 1. odstavka 89. člena ZRud takoj pričeti z raziskavo okoliščin smrtnih in skupinskih nesreč, določiti ukrepe in na zahtevo pristojnega organa izdelati pisno mnenje o vzrokih nesreče.

Splošna pooblastila in pristojnosti inšpekcije za rudarstvo na področju rudarskih del je opredeljena s 85. členom ZRud, na področju varnosti in zdravja pri delu pa s 86. členom ZRud. Na podlagi omenjene določbe ZRud ima rudarski inšpektor pri nadzoru izvajanja ukrepov iz varnosti in zdravja pri izvajanju rudarskih del, pravice in dolžnosti, ki jih ima inšpektor za delo. Določilo ZRud se navezuje na 51. in 52. člen ZVZD. Pri tem 51. člen določa naslednje: »inšpekcijski nadzor nad izvajanjem ZVZD, predpisov, izdanih na njegovi podlagi, in drugih predpisov o varnosti in zdravju pri delu, ter nad varnostnimi ukrepi, določenimi s splošnimi akti delodajalca in kolektivnimi pogodbami, opravlja inšpekcija dela«, 52. člen pa: »inšpekcijski nadzor iz prejšnjega člena pri izvajanju rudarskih del ter podzemnih gradbenih del, ki se izvajajo z rudarskimi metodami dela in v skladu z zakonom, ki ureja rudarstvo in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, opravlja rudarska inšpekcija«. Vsa posebna pooblastila za nadzor na področju varstva okolja in razstreljevanja pa se izpeljujejo iz 85. člena v povezavi z 82. členom in 4. členom ZRud.

Inšpekcijski nadzor je na podlagi določil 85. člena ZRud razdeljeno na dve osnovni področji:

- a) raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin iz 3. člena Zrud,
- b) izvajanje rudarskih del, ki niso v neposredni povezavi z raziskovanjem in izkoriščanjem mineralnih surovin in so navedena v 4. členu ZRud.

Inšpekcija za rudarstvo nadzira nosilce rudarskih pravic raziskovanja in izkoriščanja mineralnih surovin iz 3. člena ZRud in izvajalce del pri izkoriščanju mineralnih surovin ter izvajalce drugih rudarskih del.

5.2. ORGANIZACIJA INŠPEKCIJE

Planiran obseg pregledov na območju celotne Republike Slovenije je v letu 2003 izvršilo 6 rudarskih inšpektorjev, od teh en namestnik glavne inšpektorice RS za okolje in prostor in en rudarski elektroenergetski inšpektor, ki so skupaj izrekli 1102 ukrepov.

Letni pregledi reševalne opreme pri jamskih reševalnih službah rudnikov ter preglede rudniških izvažalnih naprav (izvozni jaški) so bili opravljeni po pooblaščenih izvedencih v okviru inšpekcijskih postopkov.

5.3. INŠPEKCIJSKI NADZOR

Inšpekcijski nadzor obsega:

- inšpekcijski nadzor nad izvajanjem rudarskih del pri raziskovanju in izkoriščanju v celoti, to je tehnično področje, področje varnosti in zdravja pri delu in pri postopkih za izdajo dovoljenj za uporabo objektov in naprav, ki so v pristojnosti republiškega upravnega organa,
- inšpekcijski nadzor nad izvajanjem rudarskih del pri raziskovanju in izkoriščanju mineralnih surovin pri izvajalcih, ki niso nosilci pravic raziskovanja ali izkoriščanja,
- inšpekcijski nadzor nad rudarskimi deli, ki se izvajajo pri graditvi podzemnih objektov v okviru razmejitve z inšpekcijo za delo, to je na tehničnem področju in na področju varnosti ter zdravja pri delu in sodelovanje pri postopkih za izdajo rudarskih soglasij,
- inšpekcijski nadzor nad vrtalnimi in vrtalno-minerskimi deli na površini, ki niso v povezavi z raziskovanjem in izkoriščanjem mineralnih surovin,
- inšpekcijski nadzor nad nedovoljenim izkoriščanjem mineralnih surovin zunaj odobrenih pridobivalnih prostorov.

Nadzor je bil opravljen v:

- osmih rudnikih z obrati in strokovnimi službami ter pridobivanje nafte (pregledi najmanj dvakrat letno), to je 39 obratov in strokovnih služb z največjim deležem števila zaposlenih na področju rudarstva v RS,
- 295 rudarskih objektih na 242 lokacijah,
- 193 koncesij za rudarske pravice za raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin,
- 27 izvajalcev rudarskih del (pregledi najmanj enkrat letno).

Rudarski inšpektorji so pregledali reševalne postaje rudnikov (sedem reševalnih postaj), pooblaščeni izvedenci pa reševalno opremo. Pri rednih in izrednih inšpekcijskih pregledih so drugo leto nadzirali izvajanje koncesij. Nadzorov koncesij je bilo manj kot v letu 2002, čeprav je bilo v letu 2003 podeljenih nekaj koncesij na novo.

Poleg inšpekcijskega nadzora v navedenih podjetjih so rudarski inšpektorji v okviru in na podlagi zakona opravili še:

- 8 raziskav nesreč in 9 nevarnih pojavov,
- izdali 17 mnenj o izpolnjevanju pogojev po 39. čl. Zrud,
- na podlagi imenovanja so delovali v upravnih postopkih republiške komisije za tehnične preglede objektov in naprav na področju izkoriščanja mineralnih surovin za katere izda

dovoljenje za izkoriščanje republiški organ pristojen za rudarstvo (mineralne surovine A, 1. do 10 točka 3. člena Zrud),

- na podlagi imenovanj so inšpektorji delovali v komisijah za strokovne izpite nadzornikov, strelcev in opravnikov izvažalnih strojev, v komisiji za preizkus razstrelilnih sredstev, , v komisiji za strokovne izpite za tehnične vodje, vodje tehničnih služb in samostojne projektante v rudarstvu, za strokovne izpite s področja podzemnih gradenj po ZGO,
- v skladu z 2. odstavkom 85. člena Zrud so sodelovali z drugimi inšpekcijami, kakor tudi s strokovnimi organizacijami s področja rudarstva,
- sodelovali so v komisiji Vlade RS za nadzor nad nedovoljenimi posegi v prostor z namenom izkoriščanja mineralnih surovin ter v komisiji Vlade RS za nadzor dela na črno,
- in v okviru prioritete naloge preprečevanje kraje mineralnih surovin so inšpektorji po uradni dolžnosti sodelovali z Gradbeno inšpekcijo, Policijskimi upravami, Državnim tožilstvom in Državnim pravobranilstvom.
- Prioriteta izvajanja inšpekcijskega nadzora v letu 2003 je bila opredeljena s cilji izvajanja inšpekcijskih nalog po določbah Zakona o rudarstvu, Zakona o varnosti in zdravju pri delu, ter z nadzorom nad nedovoljenim izkoriščanjem mineralnih surovin.
- Pridobljeno je bilo pravno mnenje o upravnih postopkih in razmejitvi odgovornosti med Inšpekcijo za okolje ter Inšpekcijo za rudarstvo v zvezi z nadzorom pri izkoriščanju termoenergetskih virov.
- Inšpekcija za rudarstvo je strokovno sodelovala pri izdelavi predpisov na podlagi Zakona o eksplozivih v delu kjer se predpisi nanašajo na izvajanje minerskih del kot rudarskega dela po Zakonu o rudarstvu.
- Inšpekcija za rudarstvo je pripravila predloge v zvezi z dopolnitvijo Zakona o rudarstvu, ki so že v postopku službe za zakonodajo. Dopolnitve se nanašajo na nedovoljeno izkoriščanje mineralnih surovin z rudarskimi deli.

Tabeli 1 in 2 prikazujeta primerjalno stanje glede na leto 2002. Zaradi zmanjševanja obsega podzemnega rudarstva (zapiranja rudnikov v zadnji fazi) je vidno zmanjšanje števila izdanih odločb, število ukrepov pa je zmanjšano predvsem zaradi tveganj, ki lahko nastopajo pri izvajanju zapiralnih del (raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin od 1. do 7. točke ZRud).

Število odločb in izdanih ukrepov na področju površinskega izkoriščanja predvsem tehničnega kamna (kamnolomi, peskokopi) je prav tako zmanjšano. Razlog zmanjšanja števila aktov in ukrepov izhaja iz preventivnega dela inšpekcije zaradi izdelave ocene tveganj, zaradi pričetka izvajanja monitoringov na področju varstva okolja, zaradi povečane intenzivnosti pridobivanja (gradnja AC) tako zaradi varovanja okolja kot zaradi zagotavljanja varnosti pri izvajanju rudarskih del.

Iz tabele 1 in 2 je nadalje razvidno povečanje števila inšpekcijskih dejanj na področju drugih rudarskih del. Povečanje izhaja iz dejstva, da se je v to področje poleg izvajalcev podzemnih gradbenih del vključilo tudi izvajalce vrtalno minerskih del na področju graditve in izvajalce vrtalnih del nad 30 m globine in da je bilo v letu 2003 več aktivnosti na izgradnji predorov.

Tabela 1:

Število izdanih upravnih aktov	2002	2003	Index
Odločbe izvajalcem, ki izkoriščajo mineralne surovine od 1. do 7. točke 3.člena Zrud	111	86	77
Odločbe izvajalcem, ki izkoriščajo mineralne surovine po 11 do 13. točki 3.člena Zrud	195	164	84
Podaljšanje izvršitvenih rokov –sklepi	96	79	82
Sklepi v upravni izvršbi in drugi sklepi	41	60	146
Odločbe izvajalcem pri drugih rudarskih delih	18	22	122
Nelegalno izkoriščanje	31	9	29
SKUPAJ izdani upravni akti	461	411	89

Tabela 2:

Izdani ukrepi v ureditvenih odločbah	2002	2003	Index
Izvajalci, ki izkoriščajo mineralne surovine od 1. do 10. točke 3.člena ZRud	336	299	89
Izvajalci, ki izkoriščajo mineralne surovine po 11 do 13. točki 3.člena ZRud	585	540	92
Izvajalci, ki izkoriščajo mineralni surovine od 1. do 10. točke 3. člena Zrud – elektro pregledi	155	82	53
Izvajalci, ki izkoriščajo mineralni surovine od 10. do 13. točke 3. člena Zrud – elektro pregledi	73	71	97
Jamske reševalne službe	11	18	164
3 –letni pregled jaškovnih naprav za prevoz ljudi in materiala	0	9	-
Izvajalci drugih rudarskih del	78	83	106
Nelegalno izkoriščanje	49	13	27
SKUPAJ izdanih ukrepov	1238	1102	89

V splošnem je bilo celotno področje izvajanje inšpekcijskega nadzora razdeljeno na področja rednega inšpekcijskega pregleda, raziskovanje nesreč, ostalih izrednih dogodkov, odkrivanje nelegalnega izkoriščanja mineralnih surovin in ostali nadzor. Za vsa naštet področja pa velja še splošna delitev na področje varnosti in zdravja pri delu, na tehnično področje in na področje varstva okolja. Neopredeljena opravila nadzora pa so zajeta pod ostali nadzor. Taka delitev je privzeta na podlagi zakona in dolgoletne prakse Inšpekcije za rudarstvo.

Varnost in zdravje pri delu

V letu 2003 so vsi izvajalci rudarskih del področje varnosti in zdravja pri delu v večini že uskladili z določbami Zakona o rudarstvu in Zakona o varnosti in zdravju pri delu. Navedeno pomeni, da so morali izdelati interni splošni akt z oceno tveganj za telesne poškodbe in okvare zdravja in izjavo o varnosti. Z oceno so se morale popisati obstoječe nevarnosti in na novo odkriti vse nevarnosti in škodljivosti, ki lahko v določenih situacijah povzročijo telesne

poškodbe in okvare zdravja. S tem bi morali biti postavljeni temelji novega sistema zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu. Pri tem se misli na ustrezno vsebino prej navedenih aktov. Če bi bila ta ustrezna, bi bilo tudi inšpekciji omogočeno izvajanje kvalitetnega preventivnega in periodičnega nadzora. V več primerih pa je bilo ugotovljeno, da je vsebina ocene tveganj pomanjkljiva ali nepopolna. Prav tako je bilo ugotovljeno, da so ocene izdelovali izvajalci brez ustreznih pooblastil za področje rudarstva. Zato so bili izdani ukrepi za dopolnjevanje in usklajevanje ocen z veljavnimi predpisi na področju rudarstva.

Zaradi pomanjkljivih ocen tveganj s pomočjo novega sistema varnosti in zdravja pri delu je bilo mogoče le pri malo številnih izvajalcih rudarskih del pri izkoriščanju in pri zapiranju rudnikov v letu 2003 ponovno zmanjšati število nesreč pri delu. Pri premogovnikih se je absolutno število nekoliko povečalo, na enoto zaposlenih pa zmanjšalo. Absolutno število nesreč in število na enoto zaposlenih se je pri izvajalcih drugih rudarskih del in na področju tunelov gradnje največ povečalo. Seveda pa prej navedeni kazalci števila nesreč niso edini in v celoti ustrezni za opis stanja na področju varnosti. Bolj popolna analiza bo podana na osnovi podatkov, ki bodo zbrani naknadno. Stanje nesreč s telesnimi poškodbami pri izvajanju rudarskih del po posameznih področjih je razvidno iz tabele 5

Tabela 3:

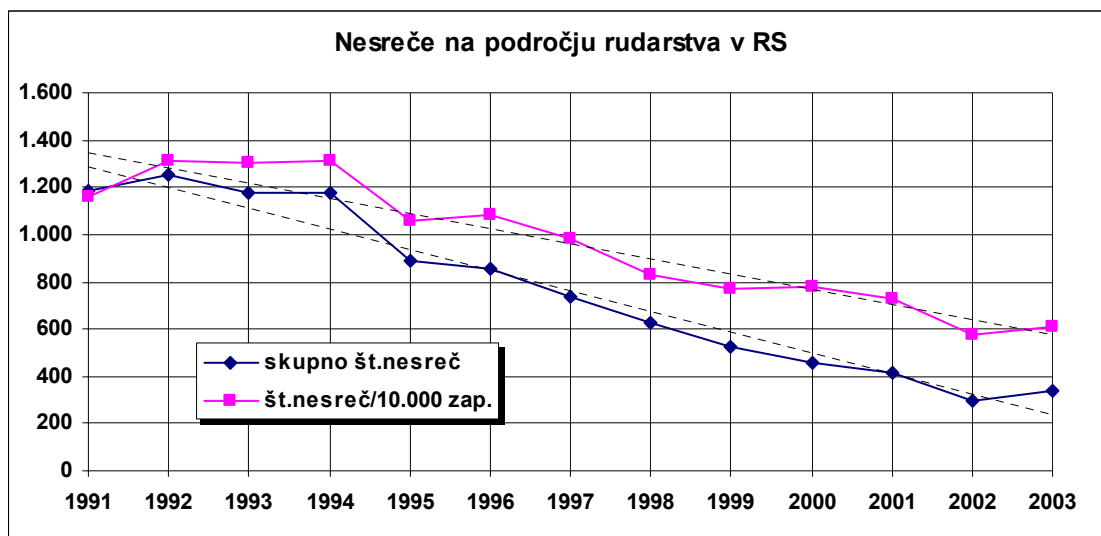
Področje izvajanja rudarskih del	leto	Povprečno št. zaposlenih	Skupno št. nesreč	Št. nesreč z lažjimi poškodbami	Št. nesreč s hujšimi poškodbami	Št. nesreč s smrtnim izidom	Št. nesreč na 1000 zaposlenih
Premog in zapiranje rudnikov	2003	3572	206	204	3	3	57,7
	2002	3850	198	198	0	0	74,2
Rude in zapiranje rudnikov	2003	143	1	1	0	0	7,0
	2002	167	11	11	0	0	52,4
Nafta in plin	2003	63	3	3	0	0	47,6
	2002	51	9	9	0	0	41,7
Površinsko izkoriščanje	2003	969	35	30	5	2	36,1
	2002	782	41	40	1	0	52,4
Druga rudarska dela	2003	780	91	91	0	0	116,7
	2002	398	36	36	3	2	103,0
SKUPAJ	2003	5527	336	329	8	5	60,8
	2002	5248	300	294	4	2	57,2
Indeks	03/02	105	112	112	200	250	106

Iz tabele 3 je razvidno naslednje:

- da se je na področju rudarskih del v Republiki Sloveniji v letu 2003 pripetilo za 6 % več nesreč kot v letu 2002,
- da se je na področju pridobivanja premoga in zapiranja rudnikov premoga se je pripetilo 8 nesreč s telesnimi poškodbami več kot v letu 2002,
- da se je na področju zapiranja rudnikov kovin pripetilo 10 nesreč manj kot v letu 2002, na področju pridobivanja nafte in plina pa 6 nesreč manj,
- da se je na področju površinskega izkoriščanja mineralnih surovin pa 6 nesreč manj in na področju drugih rudarskih del (tuneli) pa 50 nesreč več kot v letu 2002.

Pri navajanju prej omenjenih podatkov je potrebno opozoriti na točnost podatkov, ki se nanašajo na število zaposlenih. Ti namreč niso povsem zanesljivi, ker se le ti statistično izračunavajo na osnovi opravljenih ur. Tudi podatki o številu nesreč niso povsem točni. Ti bodo posebej preverjeni na podlagi posebnih poročil, ki so jih zavezanci dolžni posredovati inšpekciji po zaključku evidenc ob koncu leta. Nezanesljivost podatkov po posameznih področjih se pojavlja tudi zaradi izvajanja dejavnosti s strani večjih izvajalcev na različnih področjih (zapiranje rudnikov, tunelogradnja). Sicer pa primerjava stanja po številu nesreč v tekočem letu ne daje ustreznega vpogleda v stanje na področju varnosti. Zato se dalj časa izvajajo tudi primerjave z najmanj pet letnim obdobjem.

V naslednjem diagramu je prikazano število nesreč s telesnimi poškodbami na enoto zaposlenih za 19 letno obdobje. Iz omenjenega diagrama je razviden izrazit trend upadanja skupnega števila nesreč, kljub minimalnem povečanju števila nesreč v letu 2003

Podzemno pridobivanje mineralnih surovin in zapiranje rudnikov

Področje podzemnega pridobivanja mineralnih surovin vključuje izvajanje nadzora na področju podzemnega izkoriščanja lignita in rjavega premoga, področje zapiranja rudnikov pa vključuje področje podzemnih rudnikov premoga in kovin v zapiranju.

V letu 2003 je pridobivanje premoga izvajalo podjetje Premogovnik Velenje in deloma podjetje Rudnik Trbovlje-Hrastnik. V slednjem podjetju se je v obravnavanem letu pričelo z

zapiralnimi deli. Zato so podatki o številu zaposlenih in o nesrečah za RTH še združeni. V omenjenih dveh podjetjih je bilo po podatkih iz leta 2003 zaposlenih 65 % skupnega števila delavcev na področju rudarstva v RS v letu 2002 pa je bilo to 73 %. Za leto 2003 bodo po oceni ti podatki le malo spremenjeni iz prej navedenih razlogov. Natančni podatki o povprečnem številu zaposlenih bodo pridobljeni naknadno. Na podlagi podatkov inšpekcije pa se ocenjuje, da je v letu 2003 znašalo povprečno število zaposlenih na omenjenem področju približno 3500 delavcev, v letu 2002 pa jih je bilo 3850.

Področje zapiranja rudnikov premoga in kovin vključuje zapiranje štirih rudnikov premoga, to so rudnik Senovo, rudnik Zagorje, rudnik Trbovlje in rudnik Hrastnik ter treh rudnikov kovin, to so rudnik Svinca in cinka Mežica, Rudnik živega srebra Idrija in rudnik urana Žirovski vrh ter opuščenega rudnika Sitarjevec pri Litiji. Po preliminarnih podatkih inšpekcije je bilo v letu 2003 na področju zapiranja treh premogovnikov zaposlenih še 2,6 % skupnega števila delavcev na področju rudarstva v Republiki Sloveniji, v letu pred tem pa 3,2 %. Glede skupnega števila (z RTH) pa se ocenjuje, da bo to število 1 do 2 % večje, ker se je v obravnavanem obdobju izvajalo tudi zapiranje rudnika Žirovski vrh in rudnika Trbovlje in Hrastnik. Natančni podatki o povprečnem številu zaposlenih bodo pridobljeni naknadno.

Iz tabele 3 je razvidno naslednje:

- da se je na področju pridobivanja premoga in zapiranja rudnikov premoga absolutno število nesreč z lažjimi telesnimi poškodbami v letu 2003 v primerjavi z letom 2002 zmanjšalo za 2 oz. za 8,1 %, število nesreč s smrtnim pa se je povečalo za 3.
- da se je na področju zapiranja rudnikov kovin v primerjalnem obdobju pripetilo za 10 nesreč z lažjimi telesnimi poškodbami manj kot v letu 2002 oz., da se je pripetila le ena nesreča pri delu in da nesreč s težjimi poškodbami in s smrtnim izidom ni bilo.
- da so se na področju izkoriščanja nafte in plina pripetile le 3 nesreče z lažjimi poškodbami oz. šest manj kot v letu 2002.

Iz tabele št. 3 je razvidno tudi, da so se na področju pridobivanja premoga pripetile tudi tri nesreče s težjo poškodbo več kot v letu 2002, ko ni bila evidentirana nobena taka nesreča. Podatki o številu nesreč na 1000 zaposlenih pa so nezanesljivi in zato slabo neprimerljivi s predhodnim obdobjem iz razloga, ki je bil že naveden uvodoma poglavja o varnosti. Navedena zmanjšanja skupnega števila nesreč in nesreč z lažjimi telesnimi poškodbami sledijo dolgotrajnemu izrazitemu trendu upadanja.

V letu 2003 je bilo evidentirano več nevarnih pojavov z večjo materialno škodo. Največji nevarni pojav se nanaša na jamski ogenj v jami Ojstro, ostali pa se v glavnem nanašajo na površinska dela.

Površinsko izkoriščanje mineralnih surovin

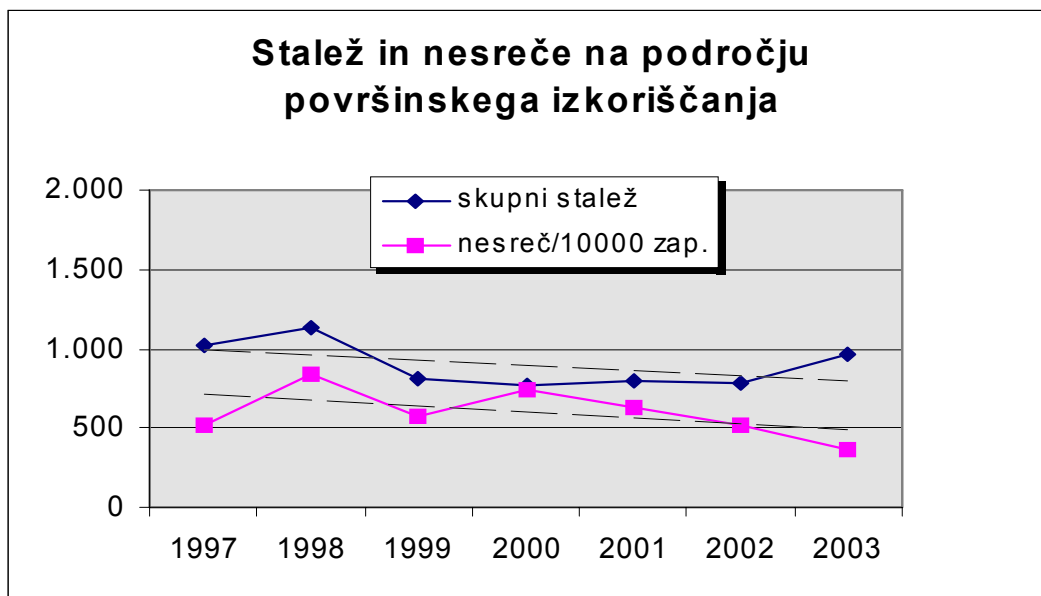
Področje površinskega pridobivanja mineralnih surovin je po številu izvajalcev, po številu lokacij in po obsegu izkopa mineralnih surovin najbolj obsežno področje inšpekcijskega nadzora. Po številu zaposlenih pa je to področje na drugem mestu.

Iz tabele 3 je razvidno, da se je na področju površinskega izkoriščanja pripetilo 6 nesreč z lažjimi poškodbami manj kot v letu 2002, ko je bilo evidentiranih 41 takih nesreč. Na omenjenem področju je bilo tudi pet nesreč s težjimi poškodbami, kar je za 4 več kot v letu 2002. Podatki o številu nesreč na 1000 zaposlenih so nezanesljivi in zato neprimerljivi s predhodnim obdobjem iz razloga, ki je bil že naveden uvodoma poglavja o varnosti. Sicer pa so ti zelo ugodni zaradi izrazitega porasta števila zaposlenih.

Iz tabele št. 3 pa ni razvidno, da sta se na področju površinskega izkoriščanja pripetili tudi dve nesreči s smrtnim izidom. Iz tabele omenjeni podatek ni razviden, ker se že vseskozi ne

zbirajo podatki o številu zaposlenih na področju kamnolomov in gramoznic. Ta podatek pa se ne zbira, ker bi bil le ta premalo natančen, saj se praviloma vsi površinski kopi nahajajo v okviru gradbenih podjetij, ki evidenco delavnikov ne vodijo dovolj natančno.

Prej navedena zmanjšanja skupnega števila nesreč in nesreč z lažjimi telesnimi poškodbami sledijo dolgoletnemu izrazitemu trendu upadanja, kot sledi iz naslednjega diagrama.

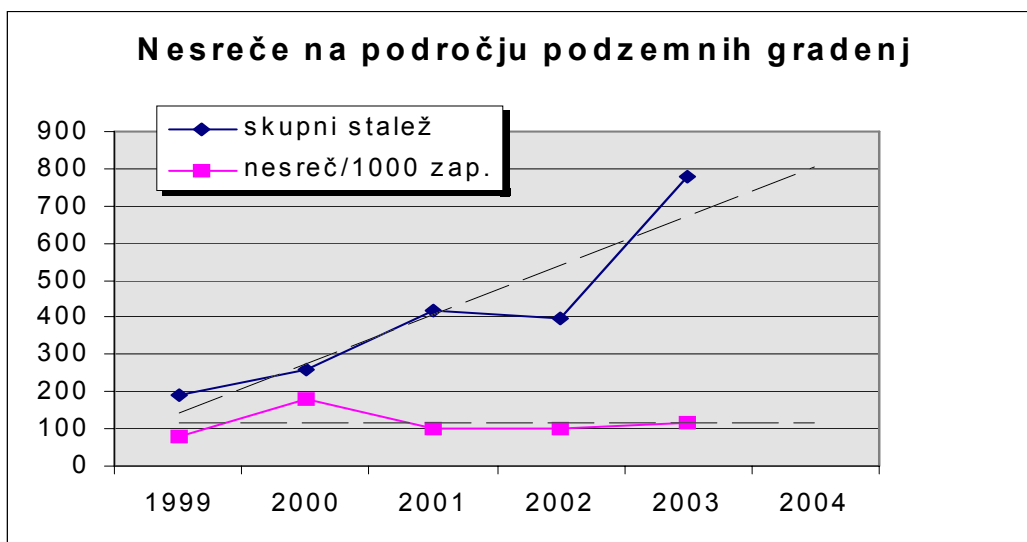

Na področju površinskega izkoriščanja mineralnih surovin je bilo zabeleženih tudi več nevarnih pojavov z večjo materialno škodo, kot v letu 2002. V glavnem pa so bili ti pojavi le v enem primeru vezani izključno na človeški faktor.

Druga rudarska dela (podzemne gradnje, miniranje, uporaba jam. objektov po opustitvi izkoriščanja)

V področje drugih rudarskih del, ki niso v neposredni povezavi z raziskovanjem in izkoriščanjem mineralnih surovin se po zakonu uvršča dela na področju podzemnih gradenj (izkop in primarna podgradnja), dela na področju miniranj in dela na področju rekonstrukcije in vzdrževanja podzemnih objektov po končanem izkoriščanju mineralnih surovin.

Iz tabele 3 je razvidno, da se je na področju drugih rudarskih del v primerjalnem obdobju, pripetilo kar 50 nesreč z lažjimi poškodbami več kot v letu 2002. Nesreča s težjimi poškodbami in nesreč s smrtnim izidom pa ni bilo. Navedeno stanje skupnega števila nesreč in nesreč z lažjimi telesnimi poškodbami sledijo dolgoletnemu trendu povečanja, število nesreč na enoto zaposlenih pa je enako dolgoletnemu trendu stagnacije. Po številu nesreč na 1000 zaposlenih to področje namreč ne odstopa bistveno od premogovnikov s proizvodnjo, od ostalih pa bistveno odstopa v negativnem pomenu. Zato se je na omenjenem področju inšpekcija še posebej angažirala v smislu preventivnega delovanja, kot bo navedeno v poglavju raziskave nesreč. V ta namen so bili izdani številni ukrepi.

Iz diagrama števila zaposlenih in nesreč na področju podzemnih gradenj je razvidno, da se več letni trend števila nesreč na enoto zaposlenih ohranja, da se skupno število zaposlenih izrazito povečuje in da se povečuje število izgubljenih dni na enoto zaposlenih. Prav tako so v prikazanem diagramu vidni trendi za leto 2004.

Tehnični nadzor

Področje tehničnega nadzora zajema nadzor nad spoštovanjem tehničnih predpisov in to s področja rudarskih del na splošno, konkretno pa s področja metod pridobivanja pod zemljo in na površini, s področja miniranja, s področja rudarskih podzemnih ter površinskih gradenj in s področja tehnične in konstrukcijske varnosti strojnih naprav. Predvsem za slednje področje se je obseg nadzora v letu 2003 bistveno povečal. To pa zato, ker se je področje elektro nadzora razširil na vse izvajalce rudarskih del, rudarskega nadzora pa na vse strojne naprave, ki se kakor koli v tehnološki povezanosti uporabljajo pri izkoriščanju mineralnih surovin. Pri tem se del tehničnega nadzora prepleta s področjem varnosti in zdravja pri delu ter s področjem varstva okolja. Zato tudi rezultate nadzora ni mogoče obravnavati povsem ločeno.

Metode pridobivanja mineralnih surovin

Tehnični predpisi oz. pravilniki določajo zahteve in pogoje, katerim morajo ustrezati načini pridobivanja mineralnih surovin. V Sloveniji se za pridobivanje mineralnih surovin po zemljo in na površini že več let uporabljajo enake metode pridobivanja. Pri podzemnem pridobivanju rjavega premoga je bila metoda pridobivanja v območjih z velikim tveganjem za nenadne vdore tekočih mas v letu 2003, zaradi nesreče v letu 2001, ko je življenje izgubilo 5 rudarjev, ponovno uporabljena, vendar v minimalnem obsegu. Metoda je bila na podlagi izsledkov raziskave dopolnjena z nekaterimi ukrepi. Z upoštevanjem teh pri odkopavanju ni bilo nenadnih vdorov.

Metoda podzemnega pridobivanja lignita se izpopolnjuje na področju zagotavljanja varnosti pred nenadnimi vodnimi vdori, pred nenadnimi sprostitvami hribinskih pritiskov in pred nekontroliranimi sprostitvami zdravju škodljivih plinov. Na področju dovoljenih norm za škodljive pline v podzemnih jamskih prostorih se je pojavila neusklajenost norm s področja rudarstva z ostalim področjem dela.

Gradnja in uporaba rudniških objektov

Področje normativov pri podzemeljskih graditvi rudniških objektov je bilo v splošnem regulirano z dvema pravilnikoma, od katerih velja en za področje premoga, drug pa za področje kovinskih in nekovinskih mineralnih surovin. V drugi polovici leta 2003 pa je bil sprejet nov pravilnik, ki je obravnavano področje uredil enotno.

Za področje jamskih skladišč za eksplozivna sredstva in za razstreljevanje sta veljala še dva specialna predpisa. Vsi omenjeni predpisi so veljali že pred uveljavitvijo zakona o rudarstvu. V drugi polovici leta 2003 pa so bili v celoti nadomeščeni z novimi. Način izvršitve posameznih predpisov v praksi, se praviloma opredeli najprej z internim splošnim aktom, nato z rudarskim projektom za izvajanje del in skozi navodila. Izjemoma se posamezni predpisi izvajajo neposredno. Podzemne gradnje, ki se nanašajo na tunele, pa se gradijo v okviru splošnih in posebnih predpisov s področja graditve.

Glede novih podzemnih gradenj bodo konkretni podatki podani v zbirnem poročilu inšpekcije, ko bodo le ti pridobljeni od posameznih gospodarskih subjektov. Na podlagi izvedenega nadzora pa se lahko ocenjuje, da se obseg gradenj na področju izkoriščanja zmanjšuje, na področju cesto gradnje pa nekoliko povečuje. Povečuje pa se obseg vzdrževanja podzemnih objektov.

Področje normativov pri graditvi rudniških objektov na površini in izvajanje rudarskih del je prav tako kot pri podzemnem rudarstvu v splošnem regulirano z dvema pravilnikoma. Na podlagi nadzora se ugotavlja, da se izvajanje pravilnikov nekoliko prepleta s področjem graditve.

Strojne naprave

Področje normativov pri uporabi strojnih naprav v podzemnih rudniških objektih je bilo v splošnem regulirano s štirimi pravilniki, od katerih velja en za področje premoga, drug za področje kovinskih in nekovinskih mineralnih surovin, tretji za področje prevozov po vodoravnih in poševnih prostorih in četrti za prevoze po jaških. Poleg omenjenih predpisov se je na omenjenem področju uporabljal tudi posebni predpisi s področja elektro naprav in s področja motorjev z notranjim izgorevanjem. Na področju strojnih naprav pri površinskem pridobivanju je veljal en splošni predpis in posebni predpisi za elektro področje ter za področje miniranja, vrtanja, bogatenja in separiranja. Vsi omenjeni predpisi, ki so veljali že pred uveljavitvijo Zakona o rudarstvu, so bili v drugi polovici leta 2003 nadomeščeni z novimi. Na področju tehnične in konstrukcijske varnosti se je uporabljal tudi specialni predpis o varnosti strojev, ki predstavlja prevod evropske smernice s tega področja. Ta predpis pa na področju rudarskih del v letu 2003 še ni bilo mogoče v celoti izvajati zaradi neusklajenosti starejših predpisov. Sicer pa to tudi ni bilo potrebno, ker po podatkih inšpekcije zavezanci oz. izvajalci rudarskih del v letu 2003 niso investirali v nove strojne naprave. Pri vzdrževanju obstoječih strojnih naprav pa ni bilo večjih nepravilnosti.

Raziskava nesreč pri delu

1. Dne 6.2.2003 ob okoli 17 ure je na odkopu K-90 C v Južnem krilu jame Premogovnika Velenje prišlo do skupinske nesreče, ob kateri sta se smrtno ponesrečila dva rudarja.

Neposredni vzrok skupinske nesreče s smrtnim izidom je rudarska inšpekcija raziskovala po uradni dolžnosti. Ugotovljeno je bilo, da je do nesreče prišlo zaradi nenadnega, nepredvidljivega vdora jamskih plinov na odkopu, brez predhodnih pojavnih znakov. Nenadni vdor jamskih plinov je povzročil smrt dveh rudarjev z zadušitvijo z ogljikovim

dioksidom. Ugotovljeno je bilo tudi, da zaradi nenadnega, nepredvidljivega vdora jamskih plinov na odkopu, ki je nastopil kot presenečenje, zaposleni na odkopu niso bili v stanju, da bi si namestili samoreševalne dihalne aparate. Neposredno je bilo ob nastanku vdora ogroženih več zaposlenih, osem jih je bilo zaradi vdihavanja nevarnih plinov poslano v bolnišnico.

Ob nastanku nenadnega vdora jamskih plinov je bila na podlagi plana obrambe in reševanja vzpostavljena reševalna akcija.

Primer je zaključen, mnenje o neposrednih vzrokih nesreče pa je predano pristojnim organom.

Na podlagi ugotovitev raziskave nesreče je rudarska inšpekcija izdala ustrezne ukrepe za preprečevanje nastanka takih dogodkov. Med pomembnimi ukrepi je stalno usposabljanje rudarjev za primer ravnanja ob nastanku nenadnega vdora jamskih plinov ter uvedba dodatnih tehničnih in varnostnih ukrepov v okviru veljavnih predpisov. Na podlagi ukrepov so na vseh odkopih vgrajene dodatne dihalne naprave za primer reševanja zaposlenih ob nenadnem vdoru jamskih plinov.

2. Smrtna nesreča v kamnolomu TER z dne 08.12.2003, pri kateri se je smrtno ponesrečil miner in tehnični vodja kamnoloma. Ponesrečeni je še z dvema osebama šel po miniranju preveriti učinek miniranja. Pri ogledu vrhnjega roba kamnoloma se je pod njim zrušil rob tako, da je padel približno 30 m v globino na skalo. Raziskava okoliščin nesreče se še nadaljuje. Najverjetnejši vzrok nesreče je padec delavca z višine po brežini.
3. Smrtna nesreča v kamnolomu ŽUSEM v kraju Loka pri Žusmu z dne 16.12.2003. Ponesrečeni strojnik nakladalca je med nekontrolirano vožnjo nazaj po cesti na najvišjo etažo zdrsnil preko roba ceste tako, da se je prevrnil. Raziskava okoliščin nesreče se še nadaljuje. Najverjetnejši vzrok nesreče je neustrezna konstrukcija nakladalca zaradi katere se je ta samodejno premikal nazaj po cesti in se kasneje prevrnil na delavca.
4. Smrtna nesreča v jami Ojstro podjetja RTH d.o.o Trbovlje se je pripetila v popoldanski izmeni delovnega dne 20.12.2003. V nesreči je umrl odgovorni rudar na odkopu. Najverjetnejši vzrok nesreče je prevrnitev klasičnega podporja pri demontaži hidravličnega podporja, zaradi nenadnega hribinskega pritiska. Raziskava okoliščin nesreče, ki se nanaša na ugotavljanje odgovornosti, še ni zaključena.
5. Pri težji delovni nesreči tehničnega vodje elektro službe v Rudniku Hrastnik je šlo za reševanje opreme v glavni transformatorski postaji, ki je bila ogrožena zaradi pregrevanja olja v močnostnem stikalu. Pri izvajanju stikalnih manipulacij poškodovani ni bil v stanju z vidom preveriti, ali je močnostno stikalo dejansko izklopljeno, ker je bila vidljivost zaradi dima ob stikalu premajhna. Zaradi potrebe po takojšnji intervenciji je bil prisiljen nemudoma ukrepati v smislu izklopa ločilnega stikala, pri tem pa je prišlo do obločnega plamena, ki ga je poškodoval.

Raziskava nevarnih pojavov

1. Pri izvajanju minerskih del v februarju 2003 je v Sežani (gradbeni izkop) in pri masovnem miniranju v kamnolomu SIA Solkan je prišlo do razmeta, pri čemer je bila povzročena materialna škoda ter ogrožena varnost ljudi. Poškodovanih ni bilo.
2. Dne 18.3. 2003 je pri izvajanju rudarskih del pri izdelavi desne cevi predora Trojane Vzhod prišlo do suma pojava metana na čelu predora. S strani izvajalca je bila rudarska inšpekcija pravočasno obveščena in je lahko takoj, na kraju samem, izdala ukrepe s katerimi se je ugotovilo dejansko stanje in zavarovalo rudarska dela. Raziskave so pokazale, da prisotnost metan ni bila dokazana, ne glede na to pa veljajo nekateri preventivni ukrepi do zaključka izdelave predora.

3. Pri pridobivanju naravnega kamna v marcu 2003 je zaradi neugodnih geomehanskih pogojev prišlo do nenadnih zdrsov hribine pri podzemnem pridobivanju v podjetju Marmor Hotavlje ter na p.k Lehnjaka na Jezerskem. Z odločbo so bili odrejeni ukrepi za izvajanje dodatnih meritev ter analiz stabilnosti.
4. Dne 28.3.2003 je rudarska inšpekcija izdala prepoved nadaljevanja izvajanja rudarskih del v levi cevi predora Trojane Vzhod. Na kraju samem je bilo ugotovljeno, da so vplivi rudarskih del na objekte na površini trase predora večji od dovoljenih in predvidenih. Stanje je bilo obravnavano kot nevarni pojav. Izdani so bili tehnični in varstveni ukrepi s katerimi se je zavarovalo življenje ljudi in objekte na površini projektirane trase predora. Na podlagi zahtevanih dodatnih geoloških in geomehanskih preiskav terena je bila dopolnjena tehnična dokumentacija, izvajalcu pa je bila naložena uvedba posebnega, stalnega tehničnega nadzora po pooblaščenih institucijah ter uvedba dodatnih parametrov pri izvajanju spremljave stanja.
Rudarska dela na predvidenem odseku še niso zaključena.
5. Dne 26.5.2003 je prišlo do nevarnega pojava v kamnolomu Koželjev pruh. Pri tem je izvajalec vrtno minerskih del izvršil miniranje na nedovoljeni lokaciji kamnoloma. Z miniranjem je bila namreč razstreljena končna brežina kamnoloma. S tem je bila povzročena škoda na kamnolomu za približno 10 mio SIT tolarjev. Škode na strojnih napravah in premoženju ni bilo. Pojav je bil raziskan s strani pristojnega inšpektorja.
6. Dne 15.08.2003 je v jami Ojstro podjetja RTH prišlo do jamskega ognja. Pojav se je pripetil na dela prost dan. Zato se je požar tako razširil, da so pojav dima opazili prebivalci naselja Plesko ob ventilatorski postaji Javor, ki so bili zaradi nevarnega dima začasno izseljeni. Zaradi požara je nastala relativno velika materialna škoda. Pri raziskavi je bilo ugotovljeno, da je požar najverjetneje nastal zaradi samovžiga premoga in gume transporterja s trakom, na katerega so padali žareči kosi premoga. Na podlagi raziskave so bili izdani ukrepi za zgodnje odkrivanje požarov v glavnem izstopnem zračnem toku.
7. Pri raziskavi nevarnega pojava v septembru 2003 in delovne nezgode elektro nadzornika v Rudniku Hrastnik, kjer je pri izvajanju meritev napetosti na odprti NN omarici transformatorja v drugi stopnji nevarnosti zaradi metana prišlo zaradi domnevnega težkega zagona odkopnega transporterja do pojava prenapetosti in pri tem do uničevanja merilnega instrumenta ter do poškodb izvajalca meritev, je RTH na osnovi odločbe IRSOP predpisal postopek izvajanja elektro meritev, s katerim se bodo preprečile podobne poškodbe. Zaradi izvajanja meritev v metanskem področju brez stalne kontrole metanskega stanja je RTH proti izvajalcu meritev disciplinsko ukrepal že pred izrednim inšpekcijskim nadzorom. Pri nesreči je šlo za lažjo delovno nesrečo.
8. Dne 9.10.2003 ob okoli 3 ure in 20 min je na odkopu Z-2 v Jami Škale Premogovnika Velenje prišlo do povečanih koncentracij jamskih plinov zaradi izriva plinov iz nadkopnega dela odkopa ob zapiranju stropa. Možnost izriva jamskih plinov je bila pričakovana in so zato bili pripravljene ustrezni tehnični in varstveni ukrepi.
Pri organiziranem umiku zaposlenih iz ogroženega območja pa si je ena oseba nepravilno namestila samoreševalni dihalni aparat. Pri tem je delno vdihaval zapljinjeni zrak, zaradi česar ga je obšla slabost. Poslan je bil na opazovanje v bolnišnico.
9. Kot nevarni pojav je bil v letu 2003 na Premogovniku Velenje obravnavan pojav »tresenja tal« na površini kot posledica vplivov rudarskih del na naseljeni zahodni del Šaleške doline ob pridobivalnem prostoru Premogovnika.
Na podlagi ugotovitev pri obravnavi zadeve je rudarska inšpekcija izdala tehnične in varstvene ukrepe zavarovanja površine pred posledicami izvajanja rudarskih del. Pri tem

je ugotovljeno, da so rudarska dela le eden izmed vplivov, raziskave pa bodo pokazale velikost tega vpliva na površino.

Na podlagi ugotovitev pri obravnavi zadeve je IR izdala tehnične in varstvene ukrepe zavarovanja površine pred posledicami izvajanja rudarskih del. Pri tem je ugotovljeno, da so rudarska dela le eden izmed vplivov, raziskave pa bodo pokazale velikost tega vpliva na površino.

Omeniti je potrebno še pritožbe krajanov zaradi vplivanja rudarskih del na površinske objekte pri gradnji predora Trojane, pri izvajanju zapiralnih del v rudnikih v zapiranju, pri izvajanju vrtno-minerskih del v aktualnih površinskih kopih in drugo. V takih in podobnih primerih Inšpekcija za rudarstvo ukrepa v skladu s svojimi pristojnostmi. Vsi obravnavani primeri so ustrezno dokumentirani.

5.4. ZAKLJUČEK

Inšpekcija za rudarstvo je v letu 2003 delovala učinkovito. Učinkovitost dela pogojuje tudi stalno spremljanje tuje in domače prakse ter izobraževanje. Usposabljanje inšpektorjev na področju implementacije evropskih predpisov–direktiv v rudarstvo je neposredna, predvsem na področju protieksplzijske zaščite, varnosti in zdravja pri delu, uporabe strojev in osebne varstvene opreme ter na področju nadzora trga.

Na podlagi dosedanjih spoznanj in ugotovitev se je nedovoljeno izkoriščanje mineralnih surovin obravnavalo kot kaznivo dejanje. Usmeritve Vladne komisije za preprečevanje nedovoljenega izkoriščanja mineralnih surovin so zagotovile usklajeno sodelovanje predvsem z Državnim pravobranilstvom, Tožilstvom, Policijo in drugimi organi, ki imajo pristojnost pregona kaznivega dejanja kraje mineralne surovine.

Na podlagi izkušenj je ugotovljeno, da koordinirani skupni nastopi različnih državnih organov učinkujejo ustrezno na preprečevanje kraje mineralnih surovin. Bile so izvedene skupne akcije, v katerih je sodelovala tako policija, tržna, delovna in gozdarska inšpekcija ter prostorska in rudarska inšpekcija Inšpektorata Republike Slovenije za okolje in prostor.

V preteklem letu so koordinirane akcije skupnih nastopov na področju kraje potekale tudi na območnih enotah v katerih so sodelovali rudarski inšpektorji.

V tekočem letu je bilo v sodelovanju z Inšpekcijo za prostor obravnavanih 21 primerov, sodnikom za prekrške je bilo predano 7 kršiteljev.

V sedmih primerih je Inšpekcija sodelovala s Policijo. Obravnavani primeri so predani tožilstvu. Sodelovanje z Državno pravobranilko je ustrezno.

Na obravnavanih lokacijah, kjer so podane ovadbe, je kraja mineralnih surovin povečini ustavljena.

Predstavniki Inšpekcije za rudarstvo je tudi član komisije za preprečevanje dela na črno pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve.

Izobraževanje rudarskih inšpektorjev je potekalo v skladu s programom, predvsem pa v obsegu projekta Twinning-Covenant 2000, ki poteka med državo kandidatko ter članicama EU Nemčijo in Španijo. V okviru navedenega so se rudarski inšpektorji usposabljali na področju nadzora trga, ki ga je potrebno uveljaviti na podlagi direktiv za protieksplzijsko zaščito in varnostjo strojev. V okviru Twininga so bili v preteklem letu aktivno vključeni trije inšpektorji.

Inšpektorji so v okviru izobraževanja sodelovali na simpozijih Društva tehničnih vodij za površinsko odkopavanje, kjer so aktivno sodelovali s svojimi prispevki predvsem na področju uveljavljanja nove rudarske regulative z vidika varnosti in zdravja pri delu.

En inšpektor se je udeležil strokovne ekskurzije v Carraro z namenom spoznavanja tehnologije podzemnega pridobivanja okrasnega kamna.
V okvir izobraževanja se lahko uvrsti tudi sodelovanje pri recenziji nove rudarske regulative, kamor so bili vključeni vsi inšpektorji.